

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26/I, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Priloga »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

NAŠ TEDENSKI
GOSPODARSKI
KOMENTAR

Razvoju kmetijstva bomo posvetili največ naporov

Ze v prejšnjih pregledih smo večkrat omenili stanje naše kmetijske proizvodnje. Ugotovili smo, da v preteklih letih v tej važni gospodarski panogi nismo napredovali tako kot bi bilo pričakovati glede na splošen dvig našega gospodarstva v povojnih letih. Nič čudnega ni, če se tako stanje, ki kaže velike razlike v razvoju med posameznimi gospodarskimi panogami, negativno odraža v našem celotnem gospodarstvu in ima negativne posledice, ki jih zlasti čuti naš delovni človek. Zato ni nič čudnega, če je bilo odločeno, da se v prihodnje posveti največ sredstev in naporov dvigu kmetijske proizvodnje v celoti, kar predstavlja trenutno ključ k zbolšanju gospodarskega stanja.

Če podrobneje pogledamo kmetijstvo pri nas in stanje, ki ga imamo pred seboj ob koncu leta 1956, lahko ugotovimo v splošnih potezah naslednje značilnosti: cene kmetijskih pridelkov so lani porastle za približno 5%. Ta ugotovitev je nekako v nasprotju z dejstvom, da so cene industrijskih proizvodov ostale bolj ali manj stabilne in le za malenkost višje kot l. 1955. Vsekakor skok cen kmetijskih pridelkov in proizvodov ni bil tako visok kot v l. 1955, ko je skok teh cen dosegel tudi 15%. Da lani ni prišlo do tega, moramo pripisati samo močnemu posredovanju države z uvozom velikih količin živeža po stalnih cenah. Sicer bi bile posledice v tem pogledu lahko težje, saj je bila lanska letina in s tem pridelek zelo nizek ter za nad 12% nižji kot v l. 1955. V tem dejstvu najbolj očitno vidimo, da je bilo posredovanje države z uvozom živeža izredno učinkovito in tudi pozitivno, čeprav nam je na drugi strani seveda tudi škodilo. V mislih imamo velika devizna sredstva, ki smo jih potrošili za hrano in ki bi jih sicer uporabili za uvoz potrebnih surovin in drugega, kar potrebujemo.

Dvig cen kmetijskih proizvodov je najbolj prizadel mesta in industrijska središča in vpliva na življenjsko raven delovnih ljudi v teh krajih. To je bilo tudi občutiti, zlasti se, ker se kljub zvišanju cen kmetijskih proizvodov v zadnjih dveh letih niso temu primerno zvišali tudi dohodki delovnih ljudi.

Nedvomno je zbolšanje v kmetijstvu odvisno v mnogem, če ne celo v glavnem, od dobre ali slabe letine. Vendar pa vemo, da smo doslej zagrešili mnogo napak in da je mnogo vzrokov, ki so bolj ali manj subjektivnega značaja, ki tudi vplivajo na razvoj kmetijstva bolj ali manj negativno. Pri tem so zlasti izstopali slaba organizacija pridelave, slaba oprema in organizacija trgovinske mreže in drugo, kar je v neposredni zvezi s tem. Tudi to je vplivalo na cene in predvsem onemogočalo ustalitev cen na tržišču kmetijskih pridelkov.

Končno bi omenili še pomanjkljivo obdelavo zemlje, zvezano z zmanjšanjem površin obdelane zemlje, v primerjavi s predvojnimi stanjem, in nezadostne zaloge blaga, ki naj bi vplivale na ustalitev tega tržišča.

Letošnji plan predvideva številne ukrepe za zbolšanje stanja našega kmetijstva. Naj navedemo samo najvažnejše: najprej, da bo letos v kmetijstvu vloženih 37 milijard dinarjev ali nad četrtno več kot lani. Od tega bomo porabili nad 8 milijard za uvoz sredstev za zaščito rastlin, (Nadaljevanje na 2. strani)

NEZAUPANJE V EISENHOWERJEV NAČRT

PROTI VRIVANJU ZDA NA BLIŽNJI VZHOD

Predstavniki vlad Egipta, Sirije, Saudske Arabije in Jordanije so se začeli v začetku tedna posvetovati o položaju na Bližnjem vzhodu, zlasti pa o novi ameriški politiki, ki jo je napovedal prejšnji den Eisenhower. V Kairu pričajo, da bodo vlade teh štirih dežel zavzele enotno stališče o pridobitvi Bližnjega vzhoda in o njegovih stikih z ZDA. Svoje stališče bodo sporočili ameriški misiji, ki jo je imenoval predsednik Eisenhower, da bi proučila položaj v tem delu sveta. Čeprav se še ni nobena arabska prestolnica doslej uradno izjasnila o ameriških načrtih, je vendar vse polno znakov nezaupanja v nje. Arabski politični krogi namreč poudarjajo, da ne gre gospodarsko pomoč povezovali z vojaškimi načrti, predvsem pa da ne mislijo dopustiti spremenitev Bližnjega vzhoda v bojišča za vplivnostna področja vesil.

Zakaj pravzaprav gre pri Eisenhowerjevem načrtu ali »doktrini«, kakor ga nekateri imenujejo? Že v prejšnji številki smo poročali, da je Eisenhower zahteval od Kongresa privolitve za morebitno intervencijo ameriških čet na Bližnjem vzhodu v primeru sovjetskega napada in za posebno gospodarsko pomoč temu področju v znesku 400 milijonov dolarjev. Čeprav so vodilni ameriški državniki poudarili, da bi prišlo do akcij na Bližnjem vzhodu le s privolitvijo OZN, se vendar politični opazovalci upravičeno vprašujejo, zakaj so potem ZDA začele svojo diplomatsko ofenzivo na Bližnjem vzhodu mimo OZN. Eisenhowerjev načrt je namreč vzbudil precejšnje presenečenje v mednarodnih političnih krogih, saj so ZDA po anglo-francoskem napadu na Egipt reševale vse svoje akcije v okviru OZN.

Zdaj je vse bolj jasno in otipljivo, da hočejo ZDA s političnim in vojaškim uveljavljanjem zamenjati izgubljeni vpliv Velike Britanije in Francije na tem področju. Zato so razvile tudi tako imenovano teorijo o praznem prostoru, ki je nastal na Bližnjem vzhodu po neuspehi anglo-francoski suezski pustolovščini. V ta »prazen prostor« naj bi začel prodirati vpliv Sovjetske zveze, ZDA pa so poklicane, da to preprečijo. Razumljivo je, da so vse arabske države ostro reagirale na to teorijo in zatrdile, da jim ne preti nobena nevarnost od Sovjetske zveze.

Tudi naše stališče do Eisenhowerjevega načrta je negativno. Geografska »Borba« je ocenila

ameriško akcijo kot poskus uvajanja novih zapletljivosti na Bližnjem vzhodu. »ZDA so v nevarnosti, da izgube svoj ugled, ki so si ga pridobile s svojim stališčem med suezsko krizo« - piše »Borba«. »Hkrati tvegajo nevarnost, da bi videle arabske države v njih naslednika kolonialnih sil, ki znova neti na tem področju boj za vplivnostna področja. Ugled in zaupanje pri arabskih narodih pa sta mogoča le z obsodbo kolonialistične politike ter z razumevanjem teženj arabskih dežel po narodni neodvisnosti in gospodarskem razvoju.«

Zanimivo je, da niti v zahodnih prestolnicah ne gledajo s prevetkim zadovoljstvom na nove ameriške načrte. Res je, da so se prve dni nekoliko ogreli, saj je bila »sovjetska nevarnost« glavno Edenovo opravičilo za napad na Egipt. Toda to navdušenje nad »moralno podporo« so hitro zamenjali hladni gospodarski računi, ki pa kažejo vse prej kot ugodno za Veliko Britanijo in Francijo. Kaže namreč, da nameravajo ZDA izkoristiti politični bankrot Anglije in Francije za uveljavitev svojih gospodarskih interesov.

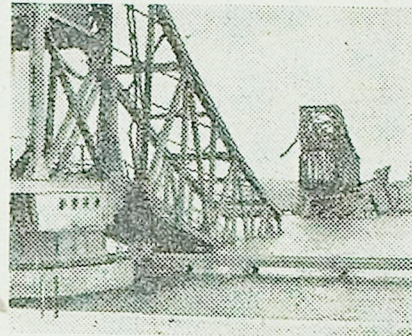
Medtem je pritisk svetovnega javnega mnenja prisilil ZDA, da so nekoliko spremenile svojo prvotno koncepcijo. Glavni poudarek Eisenhowerjevega načrta naj bi bil po nepotrjenih vesteh na

52. členu Ustanovne listine Združenih narodov, ki pravi, da lahko regionalne organizacije rešujejo spore med državami na svojem območju, še preden se jih loti Varnostni svet OZN. Toda doseganje izkušnje s temi »regionalnimi organizacijami« so precej žalostne. Praksa je pokazala, da gre pri ustanavljanju takih organizacij (na primer Bagdadski pakt in SEATO) bolj za gospodarsko pomoč na račun političnih in vojaških koncesij, kakor pa za resnične gospodarske potrebe članic.

Okrepljeno politično-vzgojno delo

Pomembnosti ideološko-politične vzgoje državljanov se dobro zavedajo politične in družbene organizacije koprškega okraja. Zato so te dni povečale število seminarjev in predavanj predvsem za člane vodstev množičnih organizacij in za člane delavskega upravljanja ter družbenega samoupravljanja.

Predavateljski aktiv Okrajnega komiteja ZK je na enodnevnih seminarjih, ki so bili v vseh središčih naših občin ob veliki udeležbi poslušalcev, tolmačil probleme prehodnega obdobja, v katerem živimo, v luči novih mednarodnih dogodkov. V živahnih razpravah so udeleženci seminarjev,

Takole je bil 3. novembra minulo leto zombardiran edini železniški most čez Suezski prekop. Povezoval je afriško in azijsko celino in je čezenj tekla železniška proga v Palestino

ki obravnavajo tudi organizacijska vprašanja, pokazali veliko zanimanje za teoretično stran tega vprašanja in za njegovo praktično izvajanje, zlasti glede na razvoj našega družbeno-političnega sistema. Razpravljali so tudi o neposrednih vplivih na izboljšanje življenjske ravni, ki ni odvisna zgolj od oblastnih ukrepov, temveč bolj od skupnih naporov vseh državljanov (n. pr. plačni sistem, večja delovna storilnost, boljše izkoriščanje obstoječih strojnih naprav) in o mnogih vprašanjih, ki lahko posredno vplivajo nanj.

V terek pa so se začeli v 34 upravnih središčih našega okraja trimesečni seminarji za organe družbenega upravljanja o osnovah politične ekonomije in o vsebini njihovih pravic in dolžnosti. Vzpodredno z njimi prirejajo v nekaterih občinah že nekaj mesecev seminarje za člane Zveze komunistov in vaških odborov SZDL ter kmetijskih združenj. Še ta mesec pa bo petdnevni seminar za sekretarje osnovnih organizacij ZK, ki so kmečkega stanu.

Živahnost v razpravah in splošno zanimanje za obravnavano snov kaže, da so taki in podobni seminarji zelo zaželeni med prebivalci, saj ti sami težijo po razpravljanju o nekaterih nejasnih in težje razumljivih, vendar pa za praktično delo važnih stvareh. Ob tej priložnosti velja omeniti, da razen ideološko-političnih seminarjev prirejajo tudi strokovna, poljudnoznanstvena in splošnoizobraževalna predavanja, predvsem za podeželsko prebivalstvo.

Z razpravo o kmetijstvu je ObLO Divača zaključil leto 1956

Svojo 12. sejo, ki jo je imel 29. decembra Občinski ljudski odbor Divača, je posvetil razpravi o poročilu občinskega sveta za gospodarstvo, o kmetijstvu. Poročilo je obširno analiziralo stanje kmetijstva v tej občini ter dalo nekaj priporočil za njegovo izboljšanje. (O tem poročamo na drugem mestu.) Odborniki so tudi razpravljali o poročilu sveta za delo, kjer je bilo ugotovljeno, da predstavlja največjo težavo njegovemu delu vprašanje zaposlitve mladih kadrov bodisi zato, ker v občini ni dovolj mest za vajence določenih poklicev, bodisi, ker posamezni mladinci nimajo predpisane izobrazbe za nadaljnje usposabljanje v določenih gospodarskih panogah. Nekateri gospodarske organizacije pa se neutemeljeno otrsajo vajencev, češ da od njih nimajo koristi. Zato se vajenci usmerjajo zlasti v obalne kraje, kjer pa je vzdrževalnina dokaj visoka in mora vajencem občina prispevati sredstva za šolanje.

Na seji ljudskega odbora so sprejeli predlog o določitvi zemljišč v gradbene namene za naselja Divača, Senožče, Famlje in Vremski Britof, o čemer bo dokončno razpravljala in sklepala okrajni ljudski

odbor. Nadalje so sprejeli odlok o začasnem finansiranju občine do sprejema proračuna za leto 1957, izdali uredbo o višini skočnine za posamezne vrste plemenjakov, odločbo o ustanovitvi kmetijskogospodarske šole v Vremskem Britofu in nekaj drugih organizacijskih sklepov ter priporočil kmetijskim združenjem in podjetjem.

ELEKTRIFIKACIJA PROGE POSTOJNA—LJUBLJANA

Letos bodo nadaljevali z elektrifikacijo železniške proge Postojna—Ljubljana. Računajo, da bodo potrošili okrog 150 milijonov dinarjev in med drugim dokončali zemeljska dela od Logatca do Borovnice.

Spomladi bo kongres DELAVSKIH SVETOV JUGOSLAVIJE

Na pobudo Zbora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine bo verjetno v aprilu v Beogradu kongres delavskih svetov Jugoslavije. Prisostvovalo mu bo okrog 1400 predstavnikov naših delavskih svetov in približno 600 funkcionarjev sindikalnih organizacij, zbornic, zveznega in republiških izvršnih svetov, zborov proizvajalcev, direktorjev, podjetij ter političnih in javnih delavcev. Glavna snov obravnavanja bodo verjetno poročila o delavskem upravljanju, o njegovih materialnih osnovah, o metodi dela delavskih svetov, o novih družbenih delovnih odnosih, ustvarjenih na temelju delavskega upravljanja, ter o vplivu delavskega razreda na sodelovanje v upravnih podjetjih. Kongres bo, po sedanjih obširnih pripravah sodeč, najprej poslušal glavna poročila, nato pa bodo razne komisije obravnavale številna vprašanja v zvezi z delom delavskih svetov.

Ta prvi kongres delavskih sve-

toev Jugoslavije bo zelo pomemben za utrjevanje in za nadaljnji razvoj delavskega samoupravljanja v naši domovini.

ROG IN ZELENGORA V REŠKEM PRISTANIŠČU

V pristanišču na Reki se te dni mudita naši veliki čezoceanski ladji »Rog« in »Zelengora«, ki pripadata piranskemu pomorskemu podjetju Splošna plovba. »Rog« je priplul po dolgi odsotnosti, ki jo je še podaljšala plovba okoli Afrike zaradi onesposobljenega Suezkega prekopa, iz Daljnega vzhoda, »Zelengora« pa naklada tovor in se pripravlja na svojo prvo plovbo pod našo zastavo.

Kaj več boste o obeh naših ladjah lahko prebrali v naslednji številki našega lista — posebno o življenju in delu posadk, ki so te dni v pristanišču na Reki obnovile tudi svojo politično dejavnost in pregledale svoje dosedanje delo.

Jože Plečnik

V ponedeljek je umrl v 85. letu starosti arhitekt Josip Plečnik. Smrt ga je izrgala sredi dela, saj je še pred mesecem dni stal sredi slušateljev oddelka za arhitekturo na ljubljanski Tehniški visoki šoli in je tako rekoč tik pred smrtjo dokončal enega svojih velikih načrtov: prenos Navja na Zale.

Razen v Ljubljani najdemo pečat Plečnikovega dela tudi v tujini, zlasti na Dunaju in v Pragi.

Pogreb pokojnika je bil v četrtek popoldne. Na pokopališču so se od njega poslovili zastopniki Akademije znanosti in umetnosti, rektorata univerze, oddelka za arhitekturo, številni nekdanji in sedanjí študentje arhitekture in drugi.

Sprednja DO SVETU

Madžarska vlada povabila Hammarskjöld

Predstavniki madžarske vlade je uradno povabil generalnega tajnika OZN Hammarskjöld, naj obišče Budimpešto. Do obiska naj bi prišlo letos v marcu. Okrog 20 držav pa je predlagalo Glavni skupščini OZN, naj ustanovi poseben odbor za proučevanje položaja na Madžarskem. Zadevna resolu-

cija tudi poziva vladi Sovjetske zveze in Madžarske, naj omogočita članom tega odbora svobodno gibanje po Madžarski.

Medtem so se sestali v Budimpešti predstavniki vlad Sovjetske zveze, Madžarske, Romunije, Češkoslovaške in Bolgarije ter sprejeli resolucijo o sedanjem političnem položaju na svetu, predvsem pa o položaju na Madžarskem. V resoluciji je med drugim rečeno, da je protirevolucija na Madžarskem doživela poraz in da se Kadarjeva vlada ob podpori ljudstva prizadeva za poglobitev socializma v deželi. Pri njenih naporih ji bodo pomagale vse socialistične države, v prvi vrsti Sovjetska zveza.

Nekaj dni po objavi resolucije je madžarska vlada izdala proklamacijo o svojem prihodnjem delu. Predvsem je naglasila, da si bodo z vsemi silami prizadevali demokratizirati deželo, odstraniti napake klike Rakosi-Gerö in podpreti delavske svete.

Vneboj vestah

NEW YORK: Na zahtevo Pakistana se bo 16. januarja sestala Varnostni svet OZN, da bi preučeval kašmirsko vprašanje.

KAIRO: Predsednik egiptovske republike bo konec januarja potoval v Saudo Arabijo, kjer se bo sestala s predsednikom sirske republike, jordanskim kraljem ter kraljem Saudom.

TOKIO: Predstavniki japonskega zunanjega ministrstva je izjavil, da bo japonska vlada povabila tuje državnike in delegacije, naj obiščejo Tokio. Med prvimi bodo državniki Avstralije in Pakistana.

ATENE: Ameriško veleposlaništvo v Atenah je sporočilo, da bo Grčija dobila v tem finančnem letu 55 milijonov dolarjev ameriške gospodarske pomoči, od katerih bo 25 milijonov dolarjev porabila za obrambo.

BONN: Zahodnonemška vlada obravnava možnost o sklenitvi trgovskega sporazuma s SSSR.

NEW YORK: V krogih OZN menijo, da bo Sueški prekop do začetka maja usposobljen za plovbo.

DAMASK: Začela se je sodna obravnava zoper več Sircev, ki so obtoženi, da so kovali zaroto zoper vlado. Med obtoženci so tudi bivši predsednik republike Šišakli in dva bivša ministra.

NEW YORK: Mednarodna banka za obnovo in razvoj je dala v preteklem letu 24 posojil v vrednosti 507.400.000 dolarjev sedemnajstim državam. Približno 45% te vsote so dobile afriške in azijske dežele, okrog 29% evropske, države Latinske Amerike 14%, Avstralija pa 12%.

BUDIMPEŠTA: Gmotno škodo, nastalo ob lanskim oktobrskih dogodkih v Budimpešti, cenijo na milijardo forintov.

RIM: Sekretar socialistične stranke Nenni je sklenil iz protesta proti sovjetski politiki na Madžarskem pokloniti 16 milijonov lir, ki jih je prejel kot Stalinovo nagrado za mir, Mednarodnemu in Italijanskemu Rdečemu križu. Ta denar bodo porabili za pomoč madžarskim beguncem.

Kmetijstvo je prvo

(Nadaljevanje s 1. strani)

plemenske živine, semen in zlasti za uvoz umetnih gnojil. Na drugi strani bo znižan izvoz kmetijskih proizvodov, da bi tako vskladili izvoz s potrebami notranjega tržišča, ki bi bilo tako boljše preskrbljeno s kmetijskimi proizvodi. Da pa izvoz v celoti ne bi trpel, naj bi se povečal izvoz industrijskih proizvodov, ker je lansko leto pokazalo, da obstoje za to precejšnje možnosti. Lani se je namreč v primerjavi z l. 1955 izvoz industrijskih proizvodov dvignil za 25%.

V splošnem moramo ugotoviti, da obstoje pogoji za izboljšanje stanja v kmetijstvu. Kljub nekaterim negativnim pojavom obstoje namreč vsi pogoji za napredek, zlasti še, ker so bili ustvarjeni že doslej trdni temelji in ker pojav splošne ustalitve v našem gospodarstvu ugodno vpliva tudi na kmetijstvo. Pri tem ni nepomemben ukrep o sprostitvi prometa z žitaricami, ki naj vpliva na posamezne proizvajalce, da bodo pridelali več žita, ki je naše osnovno živilo. Upoštevati moramo, da je za letos že zagotovljena nabava potrebnih količin pšenice, rži in drugih žitaric pa tudi dovoljnih količin maščob, sladkorja, začimb in drugega. Vsi ti ukrepi bodo vplivali na boljše in stalnejše oskrbovanje potrošnikov.

—dt—

Izraelci se umikajo prepočasi

V Kairu se je v začetku tedna sestala politični odbor Arabske lige in sklenil zahtevati takojšen umik izraelskih čet s Sinajskega polotoka in s področja Gaze. Počasno izraelsko umikanje z okupiranega področja in uničenje prometnih in drugih naprav je namreč v nasprotju z resolucijo Glavne skupščine Združenih narodov, ki je obsodila napadalce in sprejela ustrezne konkretne sklepe.

Vzrok, da se Izraelci ne drže resolucije Glavne skupščine OZN je med drugim tudi v tem, ker se v Washingtonu vedno redkeje omejuje izraelski umik. Opozumni Izraelci na ta način dnevno spre-

minjajo že potrjene načrte o umiku in postavljajo nove pogoje. V tem so šli celo tako daleč, da so Gazo razglasili za svoje ozemlje in zavrnili zahtevo po umiku. Poveljniki sil OZN general Burns je v zvezi s tem opozoril glavnega tajnika OZN na nevarnost novih zapletljajev.

Medtem so v Kairu objavili, da ne bodo dovolili angleškim in francoskim ladjam plovbo po prekopu toliko časa, dokler ne bodo Izraelci umaknili svojih čet iz Gaze. Vsekakor bo morala Glavna skupščina ponovno odločno intervenirati, da bi preprečili zaostri- tevanje stanja na tem področju.

Za Egiptom je na vrsti Jemen?

Iz Srednjega Vzhoda prihajajo nova vznemirljiva poročila. Britanski bombniki in tanki so začeli napadati arabsko državo Jemen, kjer so razglasili splošno mobilizacijo in »povabili prostovoljce vsega sveta za borbo proti napadu«. Jemenska vlada je sklenila zaprositi za pomoč Združene narode.

Čeprav Velika Britanija zanika napad na Jemen in trdi, da gre le za obrambo njenih interesov v Adenu, je vendar njen pravi namen jasen. Angležem gre namreč za utrditev precej omajane oblasti na področju Adena, ki je sicer sestavni del Jemena, vendar pod britanskim protektoratom. Vse kaže, da jih izkušnje iz Egipta niso

izmodrile, in da se nameravajo še vnaprej posluževati napada kot sredstva za ohranitev svojih kolonialističnih pozicij.

JUGOSLOVANSKO-ITALIJSKO

gospodarska pogajanja

V Rimu se bodo v kratkem začela jugoslovansko-italijanska pogajanja za sklenitev novega sporazuma o gospodarskem sodelovanju med obema državama. Nedavno so v Beogradu podpisali protokol, s katerim so sporazum o gospodarskem sodelovanju ločili od pogodbe o ureditvi ribolova na Jadrano. Na pogajanjih v Rimu bodo postavili novo podlago za dobavo italijanskih industrijskih naprav in investicijskih sredstev Jugoslaviji.

TEDEN DNI

na Jugoslaviji

TOVARNA GUME IN GUMIJASTIH IZDELKOV »SAVA« V KRANJU bo letos izdelala okrog 10 tisoč metrov trakov do 1,20 metra širine. S tem so začeli s proizvodnjo gumijastega transportnega traku, ki ga rabijo rudniki, pristanišča, gradbena in druga podjetja. Doslej smo te trakove uvažali.

IZPOLNEN JE PROGRAM TEHNIČNE POMOČI UNESCO, NAMENJENE JUGOSLAVIJI ZA LETO 1956, ki je znašal za uspešno uveljavljanje šolske reforme in za nabavo šolske opreme 75.000 dolarjev. S pomočjo teh sredstev je opravilo v desetih zahodnoevropskih državah dopolnilne študije 16 prosvetnih delavcev, 10 uglednih tujih pedagogov je v zadnjih štirih mesecih lani vodilo v republiških središčih tečaje in seminarje in za nabavo šolske opreme smo potrošili 28.000 dolarjev ter s tem modernizirali tri osemletke v Beogradu, Skopju in Titogradu, gimnazijo v Zagrebu, učiteljske v Banji Luki in Srednjo tehniško šolo v Ljubljani. Tudi letos se bo izvajal program pomoči UNESCO naši državi.

V JUGOSLAVIJI IMAMO 9.000 INDUSTRIJSKIH PODJETIJ. Največ je podjetij živilske industrije, sledijo podjetja za proizvodnjo gradbenega materiala, lesne, tekstilne in kovinske industrije. V naših podjetjih je zaposlenih okrog 800 tisoč delavcev.

ZADRUŽNE ORGANIZACIJE NA HRVATSKEM BODO PORABILE LETOS 8,4 MILIJARDE DINARJEV za povečanje donosnosti njihovih posestev. Vrednost osnovnih sredstev kmetijskih zadrug se bo brevvrednosti zemlje s temi investicijami povečala na okrog 16 milijard dinarjev.

DRUGO JUGOSLOVANSKO POSVETOVANJE O MEHANIZACIJI V KMETIJSTVU bo v Zagrebu od 16. do 18. januarja. Ugledni kmetijski strokovnjaki bodo razpravljali o najpomembnejših vprašanjih v zvezi z mehanizacijo kmetijstva v Jugoslaviji.

V PEKINGU JE BIL PODPISAN SPORAZUM O TRGOVINSKI IZMENJAVI BLAGA MED JUGOSLAVIJO IN KITAJSKO. Po tem sporazumu bo letos dosegla menjava vrednost 7 milijonov funtov, to je za okrog 40% več kot lani. Hkrati so v Pekingju podpisali sporazum o statutu kitajsko-jugoslovanskega komiteja za znanstveno in tehnično sodelovanje.

Ureja uredniški odbor. — Glavni urednik Stane Skrabar. — Odgovorni urednik Rastko Bradašnja. — Za tisk odgovarja Franc Zdešar.

ČU EN LAJ V MOSKVI

Kitajski ministrski predsednik Ču En Laj je v začetku tedna prisel v Moskvo, kjer je imel več razgovorov z vodilnimi sovjetskimi državniki. Predvsem gre za nadaljnje sodelovanje obeh držav in partij. Ob prihodu v Moskvo je Ču En Laj izjavil, da temelji prijateljstvo med SZ in LR Kitajsko na enakopravnih odnosih in na interesih socialističnega tabora in miru na svetu.

ZAVOD ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO IN NADZORNO SLUŽBO — KOPER

razpisuje naslednja delovna mesta:

ŠEFA ODDELKA ZA PROUČEVANJE — pooblaščen inženir-arhitekt ali pooblaščen višji gradbeni tehnik;

GRABENEGA INŽENIRJA s pooblastitvijo za konstrukcije in standardizacijo;

EKONOMISTA — fakultetna izobrazba ali srednja strokovna izobrazba;

SEKRETARJA — pravnega referenta — višja strokovna izobrazba ali srednja šola s prakso;

ŠEFA ODDELKA ZA NADZORNO SLUŽBO — gradbeni inženir ali višji gradbeni tehnik s pooblastitvijo za vodstvo gradbenih del;

5 LOKALNIH NADZORNIH ORGANOV — gradbeni tehniki s pooblastitvijo za vodstvo gradbenih del;

RAČUNOVODJA — primerna strokovna izobrazba ter uspešna dosežanja praksa na podobnem položaju;

KALKULANTA — gradbeni tehnik;

REFERENTA ZA INSTALACIJE — inženir ali tehnik elektro ali strojne stroke;

STENODAKTILOGRAFA-INJO — za splošno administracijo — srednja šolska izobrazba.

Kolikoli mesta ne bodo zasedena s stalnimi uslužbenci, bodo sprejeti tudi honorarni strokovni delavci, ki naj prav tako vložijo svoje ponudbe.

Plača po Pravilniku o plačah v finančno samostojnih zavodih. Stanovanje zagotovi zavod po dogovoru. Natančnejša pojasnila dobe interesenti pismeno.

Ponudbe z izčrpnimi podatki dosežanega službovanja in prakse ter z dokumenti o strokovni izobrazbi je dostaviti najpozneje do 20. januarja 1957 na naslov:

Zavod za stanovanjsko izgradnjo in nadzorno službo, Koper, Verdijeva 17.

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Z arabskimi državami ali brez njih?

Kateri naj bodo tiste sile, ki naj postanejo nosilci »novega reda« oziroma miru in varnosti na Srednjem Vzhodu po političnem in vojaškem polomu dveh velesil, Velike Britanije in Francije, na tem delu sveta? To je vprašanje, o katerem razpravljajo povsod, največ pa v zahodnih državah. Je mišljenje, da sta bili doslej ti dve zahodni velesili čuvarja miru in varnosti na Srednjem Vzhodu, se pravi nekega določenega reda, vendar pa je njun neuspeh pri uveljavljanju lastnih težnjajev proti Egiptu ustvaril neke vrste mednarodnega brezvladja, ali kakor običajno rečemo, »politično praznino«. Ob tem pa nastajajo trije predlogi na osnovi interesov velesil do razvoja svetovne politike spričo današnjega položaja na Srednjem Vzhodu. Ti so: prvič, da se Velika Britanija in Francija povrneta na svoje stare postojanke njunega odnosa do položaja v teh državah, ki je zaradi njegove ohranitve izzval celo vojno; drugič, da nastopi kot politična, vojaška in gospodarska sila namesto teh dveh ZDA in tretjič — kaže, da je to najslabši predlog —, da britanske in francoske položaje prevzame na Bližnjem Vzhodu Sovjetska zveza in da bi ona izpolnila nastali politični vakuum.

Takšna razmišljanja o tem vprašanju, pa naj bodo na tej ali oni strani, temeljijo na kolonialistični predpostavki, da so na Srednjem

Vzhodu težnje velesil najvažnejše, in da so zaradi tega prav one poklicane, da ohranijo red z razpravljanjem, katera bo imela glavno besedo. Pri tem pa se ne upošteva mnenje suverenih držav Srednjega Vzhoda, čeprav bi bile lahko pomemben činitelj pri ustvarjanju novega sistema reda in varnosti v tem delu sveta.

Tak način reševanja novih problemov Srednjega Vzhoda pa kaže, da niso bili napravljeni najosnovnejši zaključki iz presojanja minulih dogodkov. Kaže, da nekateri ne želijo priznati, da je bil nedavni odpor Egipta pravzaprav sinteza vseh vojnih političnih stremiljenj arabskih in muslimanskih držav od Mosadekove borbe za petroleje v Iranu do danes, in to s samo enim končnim ciljem: do skrajne mere zmanjšati vpliv tujih držav na politično, vojaško in gospodarsko dejavnost držav Srednjega Vzhoda. Kljub tem težnjajem arabskih držav pa se zopet govori o prihajanju ameriških vojaških enot na Srednji Vzhod. Toda to pot z novim izgovorom: da bi se drugemu preprečilo storiti isto in da se oživi Bagdadski pakt, ki razpada zaradi dejstva, da arabske države nimajo v njem polne pravice besede...

Na dlani je zahteva o zavarovanju mirnega življenja držav Srednjega Vzhoda. Prav tako bi bilo nepravilno odrekati nekatere gospodarske

in politične težnje velesil na tem področju. Niti arabske države ne nasprotujejo tem željam. Vprašanje pa je, kdo naj bo tisti, ki naj v prihodnje varuje mir in pri tem bdi nad čuvanjem izvajanja opravičljivih interesov velesil do Srednjega Vzhoda.

V iskanju rešitve tega vprašanja o izpolnitvi tako imenovanega političnega vakuuma na Srednjem Vzhodu, bo treba iti po obratni poti od dosežanja. Sile, ki naj to uredijo, so v prvi vrsti arabske in muslimanske države, ki so na tem področju, in katerih je težnja po mirnem življenju Srednjega Vzhoda močnejša od enake v drugih državah. Saj je ta za njih osnovnega pomena in arabski narodi že leta težijo za tem, da bi sami prevzeli v svoje roke svojo bodočnost. Uspešen egiptovski odpor proti napadalcem, ki je imel zaslobo v skoraj vseh arabskih državah, pa je jasno dokazal sposobnost teh držav, da se uspešno lotijo ohranitve miru in državne varnosti na svojem ozemlju; ker to ni samo njihova pravica, temveč tudi njihova dolžnost do mednarodne skupnosti. Če nečemo novih in celo še težjih zapletljajev, kot so bili dosedanj, posebno še napad na Egipt, potem se morajo vsi zainteresirani zavedati, da se na Srednjem Vzhodu ne more storiti ničesar brez soglasnosti arabskih držav. In na to ugotovitev te dni opozarjajo, vsekakor ne brez razlogov, voditelji vrste arabskih držav.

Zdravstvena služba zavarovancev v koprskem okraju

Nesreč pri delu bi morale biti manj

Nezgode na delu, poklicna obolenja, kot tudi nesreče izven rednega dela, so še vedno težko breme za naše gospodarstvo. V okraju je bilo v letu 1955 izgubljenih 61.249 delovnih dni zaradi poškodb zavarovancev. Z drugimi besedami: ista izguba, kot če eno leto ne bi delalo 198 delavcev! Zaradi izgubljenih delovnih dni je bilo izplačanih skoraj 20 milijonov din in smo utrpeli na narodnem dohodku nad 100 milijonov din škode. K temu niso všteti stroški za zdravljenje ponesrečencev, niso zajete nadaljnje dajatve za invalidnino in invalidske pokojnine težjim poškodovancem.

V primerjavi z republiškim povprečjem je število nesreč pri nas povprečno nekaj manjše, kar pa je razumljivo, ker je v našem okraju tudi manj industrije. V LRS se na 100 zavarovancev poškoduje na leto 16, pri nas pa 14. Izjemi sta občini Izola s 18 in Piran s 17 ponesrečenci na 100 zavarovancev letno. Po podjetjih pa je največ ponesrečencev v Mehanotehni in Lesni galanteriji v Izoli, v Ladjedelnici v Piranu in v rudniku Sečovlje.

Glede na poklic pa se v koprskem predelu ponesreči v rudniku Sečovlje 33, v Lesni industriji 18, v ladjedelnstvu 17 in v gradbeništvu 15 delavcev na 100 aktivnih zavarovancev v teku enega leta. Predvsem se ponesrečijo mladi delavci v starosti od 15 do 30 let in sicer od 15. do 20. leta se letno ponesreči 11, od 21. do 30. leta pa 8 mladih delavcev, izračunano na 100 delavcev iste starosti. V poznejši starosti pa je vedno manj ponesrečencev. Glede na spol pa nam pokaže analiza, da se na 100 moških delavcev ponesreči 11, na 100 žensk pa samo 5 v enem letu, kar je tudi razumljivo, ker so moški zaposleni pri težjih in nevarnejših delih. Podatki kirurške bolnice v Izoli pa nam prikazujejo, da je izmed težjih poškodb največ neprofesionalnih, manj pa pravih industrijskih nesreč. Zelo veliko pa je število prometnih ponesrečencev, saj v republiki pride na 100 ponesrečencev samo 16 zaradi prometnih nesreč, pri nas se pa

kar 27 oseb od 100 ponesrečencev zdravi v bolnišnici.

Pri analizi prijav nesreč pri delu so najpogostejši vzroki nesreč nezadostno zavarovani stroji, neurejene električne instalacije, neuporaba sredstev, neurejen promet (prehodi, poti) nezavarovanje delovnih mest pred preveliko toploto, mrazom, plini, prahom itd. Nadalje še osebni faktorji: okvara vida, sluha, razne telesne hibe, utrujenost, raztresenost pri delu, pomanjkanje izvežbanosti itd.

Pri preprečevanju nesreč na delu moramo upoštevati, da je večina naših delavcev nekvalificiranih ali polkvalificiranih in da premalo skrbimo, če novo sprejeti delavce

telesno in duševno odgovarja na delovnem mestu. Večinoma so delavci samouki: največkrat jih nihče ne uči, kako se mora delati pri stroju, temveč se nauče s tem, da gledajo, kako drugi delajo. Največkrat ti mladi delavci dobe le površna navodila in sploh ne poznajo tehnološkega procesa dela in stroja — od tod vse nevarnosti, ki mu pretijo na delovnem mestu. Ne mislimo dovolj na preučenost delavcev, t. j. s pravočasnim in zadostnim počitkom delavcev v času dela bi marsikatera nesreča odpadla. Premalo pazimo na delovno disciplino pri uporabi zaščitnih sredstev. O zadostni osvetljenosti delovnih mest, o zavarovanju

Ne zanemarjajmo možnosti za razvoj kmetijstva

Skupna površina divjaške občine znaša 17.457 ha. Od tega odpade na obdelovalno zemljo 997 ha, na košenice 3169 ha, na pašnike 5367 ha, na gozdove 7223 ha, na nerodovitno zemljo (gmajne) pa 701 ha. Kmečkega prebivalstva je v tej občini skoraj 50%. Ta odstotek pa stalno pada in vzporedno s tem se krčijo tudi površine obdelovalne zemlje. Mladina zapušča kmetijska gospodarstva in išče zaposlitve v podjetjih. Kmetije so pretežno majhne in precej zanemarjene. Povprečni čisti katastrski dohodki na območju posameznih kmetijskih zadrug so: v Senožcah 49.899 din, v Lokvi 19.550 din, v Vreham 30.188 din, v Rodiku 32.112 din in v Misljicah 37.910 din. Čeprav je katastrski dohodek tako nizek, se kaže še vedno močna težnja po pridelovanju najrazličnejših kultur, ne glede na njihovo donosnost. Celu v izbiri posameznih vrst kultur niso pridelovalci dovolj kritični. Večina njih poseje žitarice, ki na splošno dajejo zelo nizek hektarski donos, zlasti v Vremski dolini in v Brkinih. Vse premalo pa sejejo krmilne rastline: deteljo (posebno črno), krmilno peso in korenje. Posledica tega je, da živina čedalje bolj peša ali celo oboli, ker ima premalo hranilnih snovi. Mnogo več pozornosti bi morali posvetiti pridelovanju

deteljnih in travnih semen. Ker so ta semena zelo draga, bi kmetovalci imeli dvojno korist: pridelali bi jih lahko več, kot jih rabijo za lastno uporabo, povečali pa bi tudi močno krmno bazo za živino.

Namesto žitaric bi lahko v divjaški občini pridelali več krompirja. Vendar pa bi morali dati prednost najboljšim vrstam. Sedaj sta najbolj upoštevana foran in merkur, ki sicer dajeta največji donos, nista pa za prehrano najkvalitetnejša. Živinoreja je dobro razvita na senožeškem predelu in v Lokvi. Tam je že prodrlo načrtno gojenje sivorjave pasme, medtem ko imajo drugod še mešano pasmo. Nezadovoljiva je ugotovitev, da je od 1537 krav vpisanih v rodovnik le 298. V tej zvezi se zahteva tudi večje število plemenitih postaj. Medtem ko je bilo na območju sedanje občine pred petdesetimi leti nad 2000 ovac, jih je danes le 366, kljub temu, da je krmne baze zanje dovolj. S povečanjem ustrezne krmne bi lahko redili mnogo več prašičev kot jih danes, ki jih redijo le za domačo potrebo.

Zelo malo skrbi posvečajo kmetije gnojenju pašnikov in travnikov. Pašnike bi lahko izboljšali in povečali tudi s sistematičnim odstranjevanjem kamenja.

vanju prehodov, o pravilni organizaciji dela ni potrebno še posebej govoriti. Zelo malokdo se zanima, kje delavci prebivajo, kako daleč imajo do delovnega mesta, kako se hranijo, ali imajo matere možnost, da za časa dela puščajo svoje otroke na varnem mestu (otroški domovi, pionirski domovi).

Boj proti obratnim nezgodam in sploh proti nesrečam je sestavni del naših vsakdanjih naporov v graditvi in utrjevanju socialističnih odnosov. Saj je v socialistični skupnosti po besedah maršala Tita človek najdragocenejši družbeni kapital. Temu boju je potrebno dati še poseben politični poudarek, da ne bomo govorili samo o ekonomski škodi, temveč tudi o moralno politični odgovornosti nas vseh za zdravje in življenje delovnih ljudi.

Dr. Ivan Kastelic

Kot voščilo za dobro letino . . .

Na prisojnih in zavetnih legah je tu pa tam že vzklil prvi grah. Lepi in gorki dnevi prvi teden januarja 1957 in zadnji dež so ugodno vplivali na kalitev. Če ne bo v februarju nastopil mraz, bo grah, kot kaže sedaj, prej dorasel kot lani. Ta prva letošnja setev je kot nekako voščilo za boljše in ugodnejšo letino kot je bila lanska.

Dobri znaki za boljše letino so vidni tudi po vinogradih in na polju. Kmetje so vse dni na delu pri obrezovanju vinogradov, pripravljajući zemlje za pomladanske setve in saditve. Po prisojnih legah je že vsa zemlja lepo obdelana in pripravljena, da bo zgodaj spomladi sprejela seme. Vsi z večjim zaupanjem pričakujejo pomladi kot prejšnja leta. To zaupanje jim je vlila nova gospodarska politika in znižanje cen umetnih gnojil.

Da bo prihodnja letina boljša kot je bila lanska, dokazuje tudi večja poraba umetnih gnojil. Iz skladišč kmetijskih združenj dan za dnem odvažajo umetna gnojila, ki so neizkoriščena ležala v skladiščih nad eno leto. Tudi ozimne setve pšenice, ki so bile opravljene v veliko bolj ugodnih pogojih kot prejšnja leta, dokazujejo, da lahko pričakujemo večji pridelek.

Novo kmetijsko leto začnemo ob brnenju traktorjev, ki povsod preoravajo zemljo za spomladanske setve in saditve. Zadrugi in kmetje se razgovarjajo, kako in koliko bodo preorali s traktorji. Vsi do sedaj vidni znaki kažejo, da bo rodovitna istrska zemlja bolj skrbno obdelana kot je bila prejšnja leta.

P. A.

MITJA ŠVAB:

Tri tisoč tri sto trideset

II.

ELEKTRIKA IN ELEKTRARNE

Danes bi začel opisovati vso pot prek štirih republik najrajši znova. Prehitro smo popotovali v predzadnji številki »Slovenskega Jadrana« in kar naenkrat smo bili vrh Čakorja. Za nami je ostalo še mnogo zanimivosti in menda ne bo zamere, če začnemo danes pot pri Banja Luki, kjer smo enkrat — vsaj na papirju — že brzeli mimo. No, v današnjem, če hočete, drugem delu potopisa bi povedal kaj več o naših rekah, o njihovi silni moči in elektrarnah, ki smo jih videli ali pa o njih slišali na tej dolgi poti.

ELEKTRIČNI APARATI DELAJO!

V Banja Luki so bili poslanci že navsezgodaj zjutraj nekam dobre volje. Gladili so si gladko obrbite brade in pripovedovali drug drugemu:

»Veš kaj, imenitno! Brivski aparat je brezhibno delal. Doma se komaj, komaj suče, tako slab tok imamo.« (Če se prav spomnim, je bil to prav ljudski poslanec, predsednik koprškega okraja.)

»Nič kolikokrat moram doma zamenjati električni aparat za britvijo.« dopolnjuje sosed pri mizi, češ, nič novega nisi odkril, prijatelj.

Dober in močan tok, to je bila prva ugotovitev prvega jutra v Bosni, v nekdanji najbolj zaostalem in najbolj izkoriščanem kraju naše domovine. Da ima ta republika dovolj energije, smo se kmalu prepričali — ob Vrbasu pa se je prek dolin in gora vzpenjal in spuščal nov daljnovod. Zvedeli smo, da je prav tisti, o katerem zadnji čas veliko pišemo in govorimo. To je bil daljnovod Jajce—Zagreb, po ka-

terem bodo iz Bosne pošiljali odvečno električno energijo v Hrvatsko in Slovenijo. Pozimi, ko primanjkuje elektrike v Sloveniji, bo teklo tok iz Bosne k nam. In narobe. Poleti bodo naše elektrarne na Dravi lahko pošiljale energijo na Hrvatsko in v Bosno. Drava je ledeniška reka in prav zato je zelo koristna. Poleti, ko se sonce upre v ledenike pod Velikim Klekom — tam Drava izvira, je njen tok najmočnejši. Struge rek v Bosni pa so prav takrat najbolj plitve ter elektrarnam primanjkuje vode za pogon velikih turbin.

Toda o tem daljnovodu teko velike in dolge strokovne razprave, če se bolj spleča pošiljati energijo po tako dolgem daljnovodu ali pa se bolj spleča graditi hidroelektrarne kar v Sloveniji. Vse kaže, da ta »velika« in »koristna« razprava še ni končana. — Medtem si lahko ogledamo prvi dve hidroelektrarni, ki smo ju videli na poti.

V globoki soteski Vrbsa, kakih 20 km pred zgodovinskim mestom Jajce, je v dnu struge bruhal iz velikega rova v steni cel slap vode. To je odtočni rov HC Jajce II. Na tem delu je moč reke izkoriščena. Nekaj kilometrov do jezusa se peljemo ob suhi strugi. Vode so se morale umakniti v podzemno strojnico, kjer poganjajo tri velike agregate. Za trideset metrov visokim jezom je nastalo nekaj kilometrov dolgo jezero. Potniki so izstopili in čuvaj na jezusa je skočil k telefonu:

»Poslanci iz Slovenije žele videti jez in naprave na njem. Lahko?«

Menda je bilo obvestilo z drugega konca žice ugodno, kajti poslanci so odkorakali po velikem jezusu in si ogledali naprave. Pet ali deset minut pozneje pa je avto-

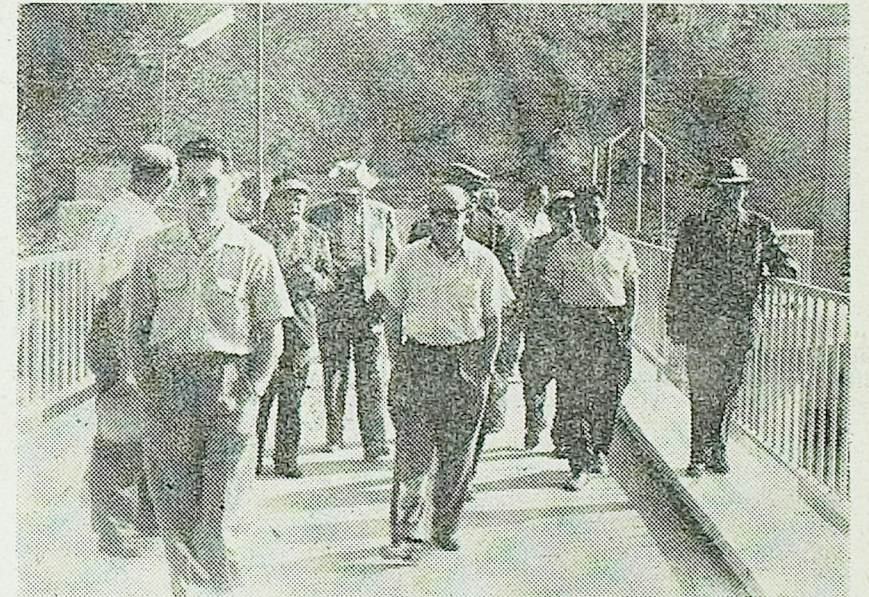
bus zavil pod navpično steno, v katero so bili izvrtani veliki tuneli in iz katerih je prihajal peklenški trušč in hrušč. Gradbišče HC Jajce I.

SPOR: JAJCE—MESTO ALI JAJCE—HIDROCENTRALA

Po cesti je še 15 km do jezera na Plivi. Leži okrog 120 metrov višje kot hidrocentrala. Iz jezera teče proti Jajcu reka Pliva. Tik ob mestu pada reka 30 metrov globoko naravnost v Vrbsa. Ob skalah se reka razbije na milijone drobnih kapljic, ki se blešče v vseh mogočih barvah. Zaradi Plive in znamenitega slapu je nastal hud spor med graditelji hidroelektrarne in meščani v Jajcu. Graditelji so naredili načrt, po katerem odpelejo tok reke Plive daleč mimo mesta v podzemsko strojnico. Meščani so se borili za slap, ki je velika turistična privlačnost, in za reko, ki je odplavljala nesnago — kot en mož. Zaman — zmagala je elektrika!

En sam kompromis je bil sklenjen. Poleti bodo lahko turisti, menda ob določenih dnevih in urah, videli slap in vse njegove lepote. Ob takem času bodo »zmagovalci« za kratek čas privzdignili zatvornice na jezusa in voda bo napolnila suho strugo. Za nekaj minut in nič več, seveda. Škoda, res! Toda morda bo »slap«, ki pada in bobni samo po naročilu, še večja turistična privlačnost in še večja senzacija za nekatere turiste.

Kar predstavljajte si: V leseni uti pod slapom, ki so jo postavili zato, da bi razpršena voda ne namočila občudovalcev, stoji turistični vodič. V utu pride deset Nemcev, trije Amerikanci in dva Fran-

Slika prikazuje skupino poslancev pri ogledu jezusa HC Jajce II na Vrbasu. V ospredju sta ljudska poslanca Tine Remškar in Albin Duje

coza. Vodič dvigne slušalko in telefonira na jez:

»Halo, halo. Tu imam deset turistov, ki radi vidijo kaj lepega za malo denarja, tri turiste, ki bi radi senzacijo, in dva turista, ki se bosta ob lepota zaljubila.«

Z jezusa odgovarjajo:

»Tako, čez pet minut boste imeli slap!«

No, pa recite, če to ni imenitno, in še veliko cenene električne energije bomo dobili povrh vsega.

— 0 —

Poslanci so v koloni drug za drugim zavili v tunel, izkapan v navpično, nekaj sto metrov visoko steno. Iz tunela je slej, ko prej bobnelo in vrščalo. Prišli smo v veliko dvorano, v kateri je nekaj sto delavcev vrtalo s kompresorji. Tod bo strojnica centrale, ki bo imela dva agregata. Vsak bo imel 24.000 kW. Dvorana je kar precej velika. Dva, tri ali celo štiri stanovanjske bloke iz Semelele bi lahko postavili v njej. Dolga je 164 metrov. Visoka in široka pa nekaj manj kot 30 metrov. Iz jezera na Plivi bodo speljali do turbin pet in pol kilometrov dolg tunel. Zadnjih 53 metrov dovodnega rova bo padalo navpično na turbine. Naše inženirje je zapeljalo v spor z meščani Jajca predvsem jezero. Tako leži, da ne bo treba graditi nobenega velikega jezusa, pa bo kljub temu dovolj vode. Gradnja jezusa pa je običajno zelo draga in zato bo

hidrocentrala zelo poceni v primerjavi z drugimi. Elektrarno so začeli graditi v maju 1954 — letos februarja pa bo stekel prvi agregat in poslal nove sile v električno omrežje.

Sredi trušča v dvorani mi je vodič vpil na uho:

»To še zdaleč ni vse, kar zmore Vrbsa.«

»Ni zlomek,« pravim.

Od HC Jajce I. pa do Banja Luke bodo lahko zgradili poleg dveh že zgrajenih še 11 hidroelektrarn. Res, soteska Vrbsa kar ponuja svoje vode. Prav gotovo bo prišel čas, ko bo tod stala centrala za centralo in bo Vrbsa onemogel odtokal v Savo.

Jajce je ostalo za nami. Brzimo proti Vakufu in preko planin v Zenico in Sarajevo. V Jajcu smo si ogledali dom, v katerem je bilo 29. novembra 1943 zasedanje AVNOJ. Kraj, v katerem so bile izrečene besede, ki so pomenile temelj naše državnosti, je od takrat že močno spremenjen. Videli smo sobico, v kateri je slikar Kun narisal prvi osnutek našega državnega grba, in katakombe, v katerih je nekaj časa živel Tito. V nekaj urah smo spoznali vsaj malo starodavne in zmagoslavne zgodovine mesta. Bogata je, toda o tem ste bržčas že brali. Tudi o Zenici, naši največji železarni, bi danes ne povedal ničesar. Zapiske iz tovarn bi prihranil za prihodnje nadaljevanje.

Kako upravljamo

V subjektivnih vzrokih je v glavnem iskati krivdo za slabo izpolnjevanje družbenih planov

(Odlomki iz referata predsednika OSS Antona Šturma na nedavnem občnem zboru okrajnega sindikalnega sveta)

Pri ugotavljanju subjektivnih vzrokov, zakaj ni izpolnjen lanskolletni družbeni plan, je tovariš Šturm navedel naslednje:

»Število potrebnih delovnih mest in delovnih ljudi po strokovni usposobljenosti, pravilna določitev tarifnih postavk za posamezna delovna mesta, onemogočanje uravnolovke ipd., vse to je odvisno od analitične ocene delovnih mest. Take ocene pa v našem okraju še ni izvršilo nobeno podjetje. To je slabost predvsem vodilnih ljudi v naših gospodarskih organizacijah. Tega čez noč sicer ne moremo popraviti, vendar pa lahko v doglednem času večje gospodarske organizacije, v katerih je precej visokokvalificiranega kadra, odpravijo to pomanjkljivost, manjša podjetja pa se lahko poslužijo pomoči republiškega zavoda za napredek proizvodnje. Podjetja tudi nimajo analize strukture cen. Brez nje ni uspešnega gospodarjenja, rentabilnosti proizvodnje, borbe za znižanje cen, perspektivnega planiranja proizvodne dejavnosti, pravilne ocene možnosti za prodajo izdelkov in uspešne konkurenčne borbe na tržišču, kar je zlasti važno tedaj, ko prenehata monopolni položaj in pojav večje potrebe kot je proizvodnja nekega predmeta.

Osnovni pogoj dobre organizacije dela je temeljito proučitev in smotno uveden tehnološki postopek. Temu vprašanju so vodstva naših podjetij posvetila doslej premalo pozornosti in je pri tem iskati vzrok nezadovoljive ravni delovne storilnosti. Škodljiva je tudi tendenca nabavljanja dragocenih strojev za izdelovanje določenih predmetov, ki pa ne zahtevajo takšne proizvodnje, kot je zmogljivost strojev. Opaziti je, da v nekaterih podjetjih stojijo strojne naprave neizkoriščene, medtem ko jih druga podjetja nabavljajo, po nepotrebnem iščejo kredite, plačujejo anuitete in obresti na osnovna sredstva. Treba bi povečati sodelovanje med posameznimi gospodarskimi organizacijami za popolno izkoriščanje strojnih naprav.

Subjektivna slabost je tudi v zamudnem uvajanju akordnega načina dela. Tako dela v živilski industriji po učinku 39% vseh zaposlenih in pri tem so septembra dosegli plačni sklad v višini 121 odstotkov v primerjavi s plačami po tarifnih postavkah. Če pa bi bil odstotek normiranih delovnih mest višji, bi nedvomno bilo še ugodnejše razmerje med doseženimi in v tarifnem pravilniku dolo-

čenimi plačami. Tudi pri uvajanju premijskih pravilnikov se kaže brezbržnost do uvajanja dela po učinku, ker jih večina podjetij še ni sestavila.

Slabosti v upravljanju podjetij se kažejo tudi v premajhni skrbi za vzgojo novih strokovnih kadrov, kar je tembolj graje vredno, če upoštevamo, da nam jih primanjkuje. Pomanjkljivosti subjektivnega značaja so tudi v uvajanju higiensko-tehnične zaščite dela in pomankljiva skrb za poglobljanje delavskega samoupravljanja. V tej zvezi pa se postavlja zahteva po krepitvi socialistične zavesti delovnih ljudi in v odpravljanju posameznih primerov nepravilnega

odnosa do izpolnjevanja družbenih obveznosti.

V nadaljevanju svojih izjav se je tovariš Šturm dotaknil vprašanja življenjskega standarda in med drugim dejal, da merilo njegove višine niso samo plače in razni dohodki, marveč tudi razvitost zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja ter razne druge ugodnosti, kot so nizke najemnine, brezplačno šolanje, štipendije, nizka starostna doba za doseg polne zaposlitve, zavarovanja v primeru brezposelnosti itd. Vse te ugodnosti imajo naši delovni ljudje, medtem ko jih delavci številnih drugih gospodarsko razvitih držav nimajo.

Koristna pobuda za dvig storilnosti

V želji, da bi bilo boljše sodelovanje med občinskim svetom za delo in med delavskimi sveti izolske občine, je bilo zadnje dni lanskega leta razširjeno posvetovanje med zastopniki sveta za delo in delavskih svetov. Koristnost takih posvetovanj se kaže v temeljito izdelanih sklepkih, ki bodo brez dvoma v njihovim doslednim izvajanjem pripomogli k utrjevanju in širjenju družbenega samoupravljanja tako v gospodarskih kakor tudi v negospodarskih organizacijah izolske občine.

Eden najvažnejših problemov je pravilna organizacija dela. Na področju te občine je samo 29% delovnih mest normiranih. To kaže, da tehnološki proces in organizacija dela v podjetjih še nista dovolj izdelana. Napake so tudi pri določanju norm. Čestokrat se menjajo in nevpodbudno vplivajo na zaposleno delovno silo. Tudi o načinih izboljšanja proizvodnje je malo govora. Zato so na posvetovanju sprejeli sklep, da priporočajo delavskim svetom imenovanje komisije, sestavljene iz članov delavskega sveta in gospodarsko-tehničnih strokovnjakov, ki bi stalno proučevali tehnološki proces, organizacijo dela in delovno storilnost v njihovem podjetju na osnovi temeljitega proučevanja gibanja proizvodnje, iskanja novih, racionalnejših načinov dela, proučevanja delovnih pogojev, gibov delavca pri nekem določenem delu itd. Ta komisija naj vsaj enkrat mesečno poroča delavskemu svetu o svojem delu in naj z neposrednim stikom z delavci, upoštevajoč njihove

predloge za izboljšanje organizacije dela, opozarja vodstvo podjetja na napake ter mu predlaga izboljšave.

Bilo bi tudi prav, da bi posebna komisija ugotavljala možnost realizacije določenih norm, ki pa ne sme biti nerealna. Ker le realno določena norma lahko velja vsaj šest mesecev, če že ne more veljati eno leto. Tako bo odpadlo nepotrebno spreminjanje norm, kar zelo negativno vpliva na povečanje storilnosti. S tem bo zatrti nerazpoloženje in nezainteresiranost delavcev za delo oziroma za plačilo po delovnem učinku. Razen tega bo morala ta komisija skrbeti za to, da dobi delavec plačilo za preseženo normo.

Udeleženci posvetovanja so tudi sklenili priporočiti podjetjem, da takoj organizirajo tečaje za priznanje kvalifikacije delavcev in tečaje za splošno izobrazbo, ker je povprečna izobrazba sedaj zaposlenih delavcev v izolski občini minimalna (trije razredi osnovne šole).

Posebno pozornost so posvetili vprašanju izvajanja delavskega upravljanja. Sklenili so predlagati delavskim svetom, da zahtevajo mesečna poročila o gospodarskem stanju podjetja, ki jih je dolžna dati delovnemu kolektivu uprava podjetja, da bo vsak član vedel kako poslujejo računovodstvo, komerciala in tehnično vodstvo, kakšna je realizacija in kakšni so izgledi za nadaljnji razvoj podjetja. Razpravljali so tudi o stanovanjskih težavah, ki jih imajo delovni ljudje in v tej zvezi priporočili delavskim svetom uporabljanje stanovanjskega sklada ter iskanje možnosti preureditve sedanjih in gradnj novih stanovanj. To je posebno važno zato, ker so nekatera podjetja, kot na primer »Arrigoni« in »IRIS«, potrošila 16 milijonov dinarjev letno samo za povračilo potnih stroškov svojim nameščencem. Brez dvoma je bilo to posvetovanje koristno, saj je to v našem okraju morda res prvi primer tesnega sodelovanja med družbenimi organi različnih gospodarskih in oblastnih organov, ki stremijo za istim smotrom: kako izboljšati organizacijo dela, povečati delovno storilnost s sistematičnim uvajanjem norm in premiranj, kaj storiti za priznanje kvalifikacije in za boljše življenjsko raven.

ANALITIČNO OCENJEVANJE DELOVNIH MEST IN DELA, ki ga bodo morale po sklepu Zveznega izvršnega sveta napraviti vse gospodarske organizacije v industriji, prometu in gradbeništvu, bo omogočilo hitrejše uvajanje racionalnejših metod nagrajevanja in boljše organizacijo dela.
300 TRAKTORJEV IN 500 NAPRAV ZA UMETNI DEŽ BODO LETOS KUPILI V LR MAKEDONIJI. Vse te kmetijske stroje in naprave bodo nabavili v domačih podjetjih in za to potrošili okrog milijardo dinarjev.

Državljeni govore..

Nadaljujemo z objavljanjem izvlečkov iz razprav udeležencev posvetovanja članov Zveze komunistov koprškega okraja, ki je bilo 12. in 13. decembra lani v Portorožu.

Pavšalno plačevanje zdravniških pregledov za člane KZ

Dr. Polde Hladnik meni, da bi bilo prav, če bi imeli člani KZ možnost brezplačnega zdravniškega pregleda v ambulantah zdravstvenih domov oziroma zdravstvene postaje in tudi na domu. To bi bil prvi korak k uvajanju splošnega zavarovanja članov KZ. V ta namen bi uprave kmetijskih zadrug sklenile v imenu svojih članov pogodbe z občinskimi zdravstvenim domom ali postajo, tako kot je za letošnje leto že napravil Okrajni zavod za socialno zavarovanje s temi domovi. Posamezni občinski zdravstveni domovi bodo namreč v glavnem dobili toliko finančnih sredstev od zavoda, kolikor je na njihovem območju upravičencev socialnega zavarovanja, se pravi, da bodo plačali za vsakega zavarovanca določen znesek pavšalno za celo leto. Po istem sistemu bi lahko uvedli pavšalno plačevanje zdravniških pregledov tudi za člane KZ. Razumljivo pa je, da bi morali vse tiste zdravstvene usluge, ki jih ni možno napraviti v ambulantah, všteti nabavo zdravil, plačati bolniki sami.

Znano je, da je nad 90% vseh ambulantno pregledanih koristnikov socialnega zavarovanja, medtem ko je Zavod za socialno zavarovanje plačnik oskrbovanja v bolnišnicah le za 70% hospitaliziranih oseb. To sorazmerje ne ustreza strukturi prebivalstva in kaže, da se zdravstveno nezavarovani prebivalci le malo zatekajo k zdravnikom. To pa ima več slabih posledic, med katerimi je tudi dejstvo, da bi prištedili mnogo denarja za zdravljenje v bolnišnicah, če bi se bolj posluževali ambulantne službe, ki bi lahko s pravočasnim zdravljenjem preprečila širjenje bolezni. Bilo bi prav, če bi zadrugi in njihovi člani posnemali vzgled KZ Lucija, ki je to vprašanje že začela reševati z upravitvi zdravstvenih domov in postaj na njihovem področju z namenom, da poveča zdravstveno zaščito svojih članov.

Izboljšati bo treba politiko cen

O nepravilnostih pri izvajanju politike cen v kmetijski proizvodnji je govoril Ciril Ušaj. So primeri, ko v času konjunktne neupravičeno dvigujejo kmetijske zadruge cene kmetijskim pridelkom. Izkoriščajo povpraševalne tržišča po določenem blagu ter si pri tem ustvarjajo na račun potrošnika dobičke. Zato bo treba izboljšati trgovinsko mrežo in tudi poskrbeti za boljše prevozne pogoje, urediti skladišča in opremiti blago s kakovostno embalažo. Po mnenju tovariša Cirila Ušaja škodljivo vpliva na določanje cen kmetijskim pridelkom za malo prodajo prevelik razpon med nabavno in prodajno ceno. Kmet dobi za kilogram krompirja okrog 20 dinarjev, zadruga si zaračuna 3 dinarje marže, prevozni stroški veljajo 5 dinarjev, prav toliko zahtevajo zaslužka grosisti, malo-prodajalci pa dvignejo ceno za nadaljnjih 15 dinarjev. Potrošnik torej plača kilogram krompirja več kot 100 odstotkov od njegove odkupne cene. Če pa hočemo povečati blagovne sklade, je dejal tovariš Ušaj, ker le-ti lahko uspešno vplivajo na ceno pridelkom, pa je potrebno popolnoma izkoristiti že obstoječe strojne naprave.

Škropljenje povečuje donos in kakovost

Tovariš Ludvik Čermelj je grajal malomarnost nekaterih kmetov, ker niso hoteli sodelovati pri obveznem škropljenju sadnega drevja. Dejaj, da je bila zaradi tega ta akcija v lanskem letu le delno izvršena. Zato bo v prihodnje treba s prepričevanjem in praktičnimi dokazi pripraviti naše kmetovalce do spoznanja, da je obvezno škropljenje sadnega drevja nujno potrebno za povečanje in izboljšanje pridelkov. Tistim kmetovalcem pa, je rekel tovariš Čermelj, ki so prevzeli v upravljanje zemljo v obmorskih krajih in niso vajeni obdelovanja polj pod tamkajšnjimi naravnimi pogoji, bo treba nuditi več strokovne pomoči, da bodo čimprej obdelali zanemarjena in opuščena zemljišča. Treba bo tudi rešiti vprašanje lastništva zemlje. Doslej je namreč bilo le malo storjenega na prenosu lastništva od optantov na novonaseljene kmetovalce, med katerimi bo treba povečati zanimanje za delo v kmetijskih zadrugah.

Kvalitetna semena - večji donos

Tovariš Biloslav Narcis je razpravljal o boljšem izkoriščanju vodne sile v kmetijstvu. Grajal je pomanjkljivost investicijskih programov, ker ne upoštevajo teh možnosti in v zvezi z njimi gojenje primernih kmetijskih kultur. Našemu kmetu tudi nudimo še vse preveliko kvaliteten semen, ki bi omogočila povečanje kmetijske proizvodnje. Kljub številnim razpravam o semenski službi nismo na tem področju doslej napravili skoraj ničesar. Zadruga morajo preskrbeti kmetovalcem semena, sadike, cepiče itd. Na ta način bi povečali zanimanje kmetov za zadržništvo. To je važno predvsem zaradi tega, ker kmetje lahko dobijo v gospodarsko bolj močnih zadrugah ali pa pri večjih privatnih kmetih na razpolago strojni park, nimajo pa možnosti nabave semen, ki bi jim ob strojni obdelavi zemlje povečala hektarski donos. Povprečni hektarski donos je v nekaterih predelih koprškega okraja okrog 11 do 15 stotov, s kvalitetnimi semeni pa bi ga lahko znatno povečali.

Čemu prehajanje iz kmetijstva v industrijo

Tovariš Stojan Troha je omenil, da je v našem okraju, predvsem v obalnem področju, precej zapuščen in tudi že deset let neobdelane zemlje. Govoril je tudi o takojšnji izvedbi arondacije zemljišč, kar bo vplivalo na boljše obdelavo in na povečanje hektarskega donosa. V tej zvezi je tudi opozoril na pomanjkanje kmetijske delovne sile v času sezone in ugotovil, da imajo obalni prebivalci kmečkega porekla ugodnejše plačilne in delovne pogoje v solinah, kot pa pri kmetovanju. Zato bo po njegovem mnenju potrebno vskladiti te pogoje, ker v nasprotnem primeru lahko pričakujemo nadaljnje prehajanje iz kmetijstva v industrijo.

Bilo bi prav . . .

... če bi naša podjetja takoj začela s pripravami za analitično oceno delovnih mest na podlagi zvezne uredbe, ki je te dni izšla, in ne bi čakala na rok, ki bo naknadno postavljen — kot se to običajno dogaja;

... če bi delavski sveti s svojimi komisijami temeljiteje proučevali upravičenost delovnih mest, organizacijo proizvodnje in možnosti povečanja storilnosti;

... če bi delavski sveti naših izvozno-uvoznih podjetij zaostriili odgovornost uslužbencev, ki navezujejo stike s tujimi trgovci, ker se dogaja, da postajajo nekateri terjatve naših podjetij v tujini neizvedljive zaradi nesolidnosti in celo bankrotiranja nekaterih tujih trgovcev, s katerimi imajo naša podjetja poslovne stike;

... če bi tudi delovni kolektiv in posebej uprava kovinskega podjetja v izgradnji LIV v Postojni razmislila o tem, kako usposobiti in vključiti v proizvodni proces tudi tiste stroje, ki že tako dolgo ležijo brez haska pri njih. Razen tega pa naj bi poskusili vse, da vsaj ugotovijo, za proizvodnjo kakšnih izdelkov služijo nekateri stroji in potem zavzamejo do njih pametno stališče: ali usposobiti ali pa dati drugam, kjer bodo lahko koristno uporabljeni;

... če bi tista podjetja, ki so določevala postavke v tarifnih pravilnikih po osebi, ne pa po delovnem mestu, to nepravilnost popravila, da ne bodo imela težav pri pravilnem nagrajevanju svojih delavcev in uslužbencev;

... če bi podjetja ali skupina podjetij priredila tečaje za normirce, ki bi se morali bolje seznaniti s svojim delom, da se norme ne bi pre pogosto spreminjale;

... če bi vodstvo gradbenega podjetja, ki gradi cestno omrežje v Semeđeli pri Koprju, proučilo sistem nagrajevanja po učinku dela, ker bi s tem odpadla marsikatera kritika in pikra opazka mimoidočih o nizki delovni storilnosti tamkaj zaposlenih delavcev.

NOVITETE NA KNJIŽNI POLICI

LETOŠNJA KNJIŽNA ZBIRKA ZALOŽBE KMEČKA KNJIGA

Založba Kmečka knjiga skrbi, da dobi slovenski kmet vsako leto vsaj nekaj knjig, ki mu pomagajo s strokovnimi nasveti pri gospodarjenju, obenem pa so prijetno berilo, s čimer si širi umsko obzorje. Takih založb smo imeli na Slovenskem že več, saj se je naša založniška in kulturna aktivnost razgibala ob geslu »več za prestopnega človeka«.

V redni zbirki za leto 1957 so izšla pri Kmečki knjigi štiri dela: »Zgodovina slovenskega naroda«, »Obnova naših sadovnjakov«, »Ugasla dolina« ter »Koledar«.

V preprosto in živahno pisani »Zgodovini« izpod peresa Boga Grafenauerja dobi lahko vsakdo jasen pregled tistega, kar se je dogajalo s slovenskim človekom v času fevdalizma, prvih kmečkih uporov in protestantizma. Pohvalno je v tej knjigi zlasti to, da je v njej na prvem mestu res slovenski človek, slovenski tlačan, ne pa tujec in dinastične preklarije.

Nakratko

DRUGI DEL »VESNE« BO DOKONČAN MAJA

Za letošnje leto pripravlja »Triglav-film« dva umetniška filma. Prvi med temi bo nadaljevanje znane veseloigre »Vesna«, ki je imela velik uspeh doma in v tujini. Scenarij je napisal Matej Bor, režiser pa bo František Čap, tudi igralci bodo isti kot pri prvem delu. Pričakujejo, da bo premiera novega filma meseca maja. Drugi film, ki ga bodo posneli, pa bo psihološka drama iz naše preteklosti v režiji Igorja Pretnarja. S tem filmom se namerava Triglav-film udeležiti letošnjega filmskega festivala v Puli.

MARNOVI TEKSTI NA GRAMOFONSKI PLOŠČI

V zadnjih letih je pogost pojav po svetu, da znane tekste snemajo na plošče. Nekateri avtorji berejo sami, tekste drugih pa zopet berejo znani igralci. Pred kratkim so posneli izbrane odlomke tekstov Karla Marxa v interpretaciji Gerarda Philipa.

ŠVICARSKA REVIIJA O ISTRSKIH FRESKAH

Znana švicarska revija za umetnostno in uporabno grafiko »Graphis« (izhaja v Zürichu v treh jezikih) je objavila članek ravnatelja Narodnega muzeja v Ljubljani dr. Jožeta Kastelica o istrskih freskah v Beramu. Slikal jih je leta 1474 Vincencij iz Kastva.

JUGOSLOVANSKA ANTOLOGIJA SVETOVNE LIRIKE

Prvo jugoslovansko antologijo svetovne lirike je izdala te dni zagrebška založba »Kultura«. Urednik knjige je Gustav Krklec, sodelovalo pa je 99 prevajalcev. Knjiga poskuša prikazati prežskozi lirično ustvarjalnost velikih književnikov, zlasti iz ruske, angleške, španske, italijanske, nemške in ameriške književnosti.

SLOVENSKI DRAMATIK NA JUGOSLOVANSKIH ODRIH

Dramatik Igor Torkar je med avtorji, katerih dela so največ igrana na odrih jugoslovanskih gledališč. Dramo »Delirij« pripravljajo troje gledališč izven Slovenije, »Pisano zogo« pa so uprizorili že na 23 odrih v Sloveniji in izven nje.

DVA NASTOPA MLADIH V TRSTU

Drugo javno produkcijo v letošnjem šolskem letu je imela igralska in baletna šola pri SNG v Trstu. Prireditelj je bila v dvorani stadiona »1. maj«. Sodelovali so tudi gojenci Glasbene Maticice. Druga prireditelj je bila nastop mladih učencev Glasbene Maticice v Avditoriju. Obe prireditvi sta zelo lepo uspeli.

KNJIŽEVNA DELA ZA INOZEMSTVO

Komisija za kulturne stike z inozemstvom bo v kratkem izdala tretji zvezek svoje redne publikacije »Nekaj jugoslovanskih proznih piscev«. V knjigi bo 8 kratkih zgodb avtorjev: Iva Andrića, Vladana Desnice, Vjekoslava Kaleba, Ranka Marinkovića, Branka Čopića, Cirila Kosmača in Blaža Koneskega. Knjiga bo izšla v angleškem jeziku.

Knjiga »Obnova naših sadovnjakov«, ki jo je napisal inž. Fr. Adamič, je prišla ravno ob pravem času, zlasti če pomislimo, kako je treba prav na Koprskem načrtno in hitro rešiti sadjarstvo in vinarstvo pred propadanjem.

»Koledar 1957« pa je napolnjen z vrsto poljudnoznanstvenih člankov o gospodarstvu, zgodovini, tehniki in prirodnih pojavih.

Ingoličeva »Ugasla dolina« je povest o življenju koroških železarjev. V naši literaturi se je pred zadnjo vojno zelo uveljavila realistična smer, ki z malimi odkloni v pesništvo traja še v današnji čas. Prežihov Voranc, Miško Kranjec, Anton Ingolič, Ivan Potrč so najvidnejši predstavniki te nove smeri. Socialno vprašanje, ki je postajalo v stari Jugoslaviji vse bolj in bolj pereče, jih je prisililo, da so šli po snov za svoja dela v realnost, med kmete in delavce. Tako smo dobili vrsto dobrih del iz kmečkega in delavskega življenja in naša literarna tradicija je spet stopila na realna slovenska tla, spojila se je z realizmom 19. stoletja.

Povest »Ugasla dolina« posega v zgodovino koroških železarjev, v čas, ko je morala jeklarna v Poljanah pri Prevaljah propasti. Prikazuje, kako se kmetje proletarizirajo, zamenjajo zemljo in grede k martinovkam. Ko pa podjetje propade, ostanejo na cesti brez kruha in grede po svetu z grenko zavestjo, da jih je nekdo za nekaj ogojufal. V teh delavcih se še ni prebudila razredna zavest in proletarska revolucionarnost, kajti v tistem času (okoli 1890) so se naše delavske množice šele prebujale. Vendar pa že tli v njih iskra revolucionarnosti, mislijo na stavko, na enotno nastopanje, na praznovanje 1. maja. Tako lahko rečemo, da se je Ingolič v tem pogledu dobro vživel v zgodovino. Tudi značaji ljudi so zelo realistični, dasi še zdaleč ne tako monumentalni, trmasti in samosvoji, kot jih srečamo pri Vorancu, Homerju slovenske Koroške. Skoraj čudno pa se mi zdi, da profesor Ingolič ni pomislil na germanizacijo, ki je prav v tem času, in še posebno v teh krajih, globoko zasadila svoje ostre zobe v slovensko zemljo. Schulverein, Südmarke, nemške delavske zveze — vse to je bilo takrat na delu, ki traja prikriti in tudi javno še danes. Ne samo socialno, tudi nacionalno vprašanje je važno!

S knjigami svoje letošnje zbirke je založba Kmečka knjiga prav gotovo lepo izpolnila svoj namen: svetovati in širiti obzorje.

Jože Hočevar

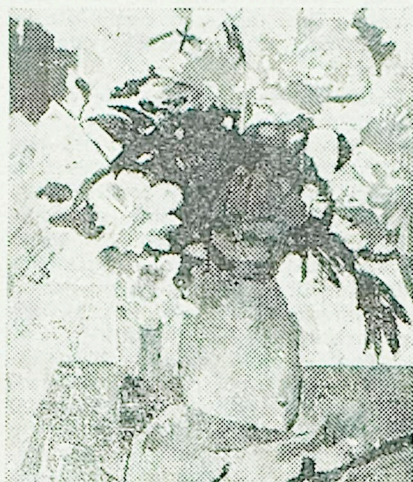
KULTURNI DOGODEK V PADNI

Razveseljiva je ugotovitev, da bodo v Padni zapisali v svojo kroniko nov dogodek: 30. decembra so mladinci in mladinke prvič nastopili na odru in uprizorili »Pepelko«.

Vedno je bilo slišati, da so Padenci napredni ljudje. So dobri kmetovalci, dobre gospodinje in tudi mladina je aktivna, saj vlada med njo veliko zanimanje za prosvetno delo. Čeprav je v vasi samo 250 prebivalcev, so s svojim delom Padenci pokazali, da so med najbolj delavnimi vaščani našega okraja. Imajo pa tudi svoje težave. Primanjkuje jim materialnih sredstev za prosvetno delo in tudi nimajo primerne dvorane, kjer bi se lahko zbirali.

»Pepelko« so uprizorili mladinci. Nad dvajset jih je bilo. Sodelovali so kot igralci in tudi kot pevci. Oder so napravili v šoli, oblačila pa so skrojili doma. V nabito polni učilnici so želi vse priznanje za uprizoritev. Bil je za Padno res pomemben kulturni dogodek.

gg

G. A. Kos: Potonke (1954)

Novo revije

NAŠA SODOBNOST, ŠT. 1

Iz vsebine:

Fran Zwitter: Anton Tomaž Linhart in njegovo zgodovinsko delo, **Mira Miheličeva:** Zgodba neuslišane ljubimice, **Marjan Rožanc:** Dvoriščno okno. **PESMI — Jože Udovič:** Komaj še slišim, Stopi blizu srca, Nekdo prihaja, Večer poje, V grobu časa; **Peter Levce:** Prevodi iz nove avstrijske lirike (Michael Guttenbrunner, Vera Ferra-Mikura, Hermann Lienhard, Anneliese Fritz-Eulau, Franz Kiessling).

PROBLEMI SODOBNE DRUŽBE — Odmeki na oktobrske dogodke na Poljskem (V. V.); **MED KNJIGAMI —** Zgodovina slovenskega slovstva I (Dušan Pirjevec), Tri mladinska dela (Mitja Mejak), Med ljudmi in v svetu Janeza Trdine (Dušan Moravec); **ARHITEKTURA —** K temi: urbanizem in spomeniško varstvo pri nas (Nace Sumi); **RAZGLEDI —** Zapis o novih avstrijskih poetih (Peter Levce); **ZAPISKI —** Pohorske pripovedke (Franjo Baš), Neznana francoski slavospev kranjski (Lavo Cermelj).

Kulturna kronika

GLEDALIŠKA RAZSTAVA V MODERNI GALERIJ

V spodnjih prostorih Moderne galerije v Ljubljani so odprli veliko gledališko razstavo, posvečeno spominu 200-letnice rojstva A. T. Linharta. Razstavo so odprli prav na dan obletnice prve predstave Linhartove Zupanove Micke leta 1789.

Čeprav je močan poudarek na delu in življenju Linhart, vendar prikazuje razstava tudi — vsaj v glavnih obrisih — ves razvoj slovenskega gledališkega življenja od prvih začetkov do današnjih dni. V osmih razstavnih sobah so zabeleženi najvidnejši uspehi in mejniki na poti naše gledališke umetnosti. Razstava je zaokrožena v celoto, dostojno dopolnilo začetku slovenske dramatike pa so lanskolletni uspehi ljubljanske Drame in Opere v tujini.

ZA ZAŠČITO DOMAČIH FILMOV

V tajništvu za prosveto Zveznega izvršnega sveta je bilo posvetovanje, posvečeno domačemu filmu. Zaradi gospodarskega računa uvoznikov filmov iz tujine se namreč še vedno dogaja, da so domači filmi žrtve raznih tarzanijad in slabih westernov serijske proizvodnje. Domači proizvajalci so zato pripravili predlog, da naj bi se kinematografi v državi obvezali, da bodo predvajali tudi domače filme. S tem v zvezi bodo pripravili posebne zakonske predpise.

»GLEDALIŠKI PONEDELJKI« V TRSTU

Na slovenskem radiu v Trstu so uvedli novost: mesečne gledališke ponedeljke, ki jih bo prirejalo SNG. Ti večeri bodo kak teden pred gledališko premiero in na njem bodo predvajali odlomke iz pripravljenega dela. Obenem bi to služilo za boljši stik občinstva z odrskimi ustvarjalci. Razen igralcev pa bodo nastopali na teh večerih tudi tržaški glasbeniki in drugi kulturni delavci.

Za prvi večer, ki bo predvidoma konec tega meseca, pripravljajo odlomke iz Patrickove komedije »Vroča kri«. Z glasbenimi točkami bo sodelovala pianistka Damjana Bratuževa, vodja slovenske knji-

Za družbeno življenje sodobnega človeka

Pred koncem preteklega leta je redni letni občni zbor DPD Svoboda ponovno dokazal, da je bilo delo društva kljub precejšnjim težavam izredno uspešno. Razveseljivi podatki, ki so jih slišali iz poročila, so zgovern dokaz naglega razvoja širokega kulturnoprosvetnega delovanja društva. Žal pa je treba pripomniti, da je vse leto bilo mnogo premalo stalne pomoči drugih društev, ustanov in aktivov, ki so tudi poklicani prispevati svoj delež k prosvetnemu izobraževanju — če o sodelovanju in pomoči sploh lahko govorimo. Praktično je slonel vse delo na nekaj ljudeh, predvsem pa na požrtvovalnem tajniku društva Franju Sorniku, ki je bil srce delovneja Svobode. Vse njegovo delo bi težko presodili z nekaj stavki, sam pa o sebi zaradi skromnosti ne govori rad.

Društvo ima 395 članov (156 mladincev, 152 žena; ali 281 delavec, 101 nameščenec in nekaj drugih), ki se udeležujejo v gledališki, pevski, šahovski in izobraževalni sekciji ter ljudski univerzi, knjižnici in čitalnici ter godbi na pihala.

Gledališka sekcija je uprizorila v sedanjih sezoni mladinsko igro »Pastirček Peter in Kralj Briljantin« (ponovitev) in veseloigro »Kam iz zadreg« (7 nastopov). Skoraj nepremostljive težave so nastale v zvezi z ureditvijo dvorane, da bi bila v skladu s predpisi požarno-varnostne službe. Upravičeno pričakujemo, da bo to rešeno v letošnjem letu, saj je gledališka dvorana bistven činitelj nadaljnjega uspešnega dela.

garne v Trstu pa bo govoril o razširitvi slovenske knjige na tržaškem ozemlju. Razen tega bodo še brali odlomke iz najnovejše knjige tržaškega pisatelja Alojza Rebule »Vinograd rimske cesarice«.

PETDESETLETNICA PISATELJA INGOLIČA

Te dni je praznoval slovenski pisatelj Anton Ingolič petdesetletnico svojega rojstva. Slovenski bralci ga poznajo po številnih romanih in povestih iz štajerskega kmečkega življenja. Med njegova najznačilnejša dela sodijo »Lukarji«, »Na splavih«, »Vinski vrh«, »Matevž Visočnik« in še nekatera druga. Pri založbi Kmečka knjiga je pravkar izšla zgodba o prevalskih železarjih »Ugasla dolina«, pripravljajo pa Ingolič nov roman o naših izseljenih. Za njegov jubilej bo izšla v Mariboru Ingoličeva zbirka novel, ki jo bo uredil Mitja Mejak.

Ingoličeva dela so prevedena tudi v druge jugoslovanske jezike, kakor tudi v nemščino in češčino.

Zdaj živi Ingolič v Ljubljani in je profesor na klasični gimnaziji.

Ali ste že član Prešernove družbe?

V Moderni galeriji v Ljubljani je med jubilejnim gledališkim tednom odprta razstava Slovenskega narodnega gledališča. Na sliki detajl: z razstave

Pevski zbor v preteklem letu zaradi odsotnosti pevovodje ni vadil, moški zbor, ki je začel z rednimi vajami, pa obeta dober razvoj.

Zelo razgibano je bilo delo šahovske sekcije, ki je izvedla v dveh skupinah interni društveni turnir, organizirala dva brzoturiranja in se udeležila raznih tekmovalij.

Tudi godba na pihala, ki je začela z vadbo šele pred osmimi meseci, je s sodelovanjem na raznih proslavah pokazala lepe uspehe.

Nedvomno ima največ zaslug za uspešno uveljavljanje Svobode društvena knjižnica, ki ima na razpolago 2406 knjig, in 646 vpisanih bralcev (212 delavcev). V novi knjižnici in čitalnici, ki so ju odprli na Dan vstaje, je bralcem vsak dan na razpolago 32 časnikov in revij, knjig pa so izposodili v enajstih mesecih skoraj 9500. Nekatera podjetja in drugi darovalci so omogočili knjižnici stalno rast, toda že sedaj je občutiti pomanjkanje sredstev za nakup novih knjig.

Na občnem zboru so govorili tudi o splošnih nalogah delavskega prosvetnega društva. Poudarili so, da je v trenutnih razmerah prav amatersko prosvetno društvo, predvsem pa »Svoboda« poklicana, da nudi delavcem in širšim slojem prebivalstva vso pomoč za vzbujanje živnega zanimanja za kulturno, družbeno življenje sodobnega človeka, ki potrebuje več splošnega znanja in prosvetne vzgoje. Anketa je pokazala, da bo marsikje treba interes za izobraževanje šele privzgojiti, saj sta se na primer za tečaj slovenskega jezika prijavila komaj dva, čeprav je vsepovsod več kot očitno pomanjkljivo znanje svojega jezika.

Načrti za delo v prihodnje so obsežni, uspeh pa bo dosežen le s tesnim sodelovanjem vseh, ki jim je pri sreju kulturnoprosvetni razvoj Izole.

— ik

Dornberški pevci v Ajdovščini

Pred dnevi je nastopil v Ajdovščini moški pevski zbor PD »Bojan« iz Dornberka s svojim drugim stilnim koncertom. Zbor, ki ima že lepo tradicijo, se je zelo razvil v zadnjih letih pod skrbno roko prof. Cenet Matičiča, ki je iz sicer dobrega, toda neizdelanega materiala ustvaril homogeno umetniško telo.

V Ajdovščini so izvajali dornberški pevci koncert dalmatinskih in ruskih narodnih pesmi v raznih prireditvah. Dalmatinske pesmi je družil nek skupni osrednji ton, ki daje pesmim te pokrajine značilno mediteransko melodioznost in sočnost. V ruskih pesmih pa je prišla od izraza širina prestopnega ruskega človeka in kozaka z bregov tihega Dona.

Zbor obvlada tudi tehnično zahtevnejše pesmi, kar je merilo umetniške zmogljivosti. Ni dvoma, da bodo želi na skorajšnji turneji po Sloveniji veliko zasluženega uspeha.

I. R.

Oblačimo otroke bolj praktično

Modeli se vam najbrž ne zde nič novega, pa imajo vendar novost, ki bo zelo olajšala uporabo oblačil. Zabe pa vse dolge in kratke ter pulovrske hlače imajo namreč ob straneh razporek na elastiko. Le-ta omogoča, da gre otrok sam na potrebo, četudi ima na vrhu žab igralne hlače, bluzo, oblekico ali plašč.

Naramnice na hlačah (lahko pa tudi životek) so pripete spredaj kot običajno, zadaj pa prekrizane in jih pripenjamo ob straneh prav tako na sprednji del. Tako ostane zadnji del hlač prost. Le-tega elastika nalahko veže s sprednjim delom. Naramnice iz široke elastike uravnavamo po dolžini in jih pripenjamo s patentnimi zaponkami. Tako lahko iste naramnice uporabljamo za več hlač, četudi so različne velikosti. Ker jih otrok čez dan ne odpenja, pokriva majica (ki naj bo seveda dovolj dolga) ves dan trebušček in križ. Tako ni nevarnosti, da bi se otrok zaradi malomarnega oblačenja prehladil. Iz istega razloga priporočam tudi pulovrske hlače, to enostavno in toplo otroško oblačilo. Seveda naj jih nosijo le otroci. ki

ne močijo več hlač! Razporki na elastiko so zlasti pomembni za igralne »pajace«, za pidžame in za zimske podložene »pajace«. Razporek na vrhnjem oblačilu naj bo zaprt z vštitem »jezikom« ali z drugo.

Taki zimski »pajaci«, kakršne vidimo v naših trgovinah, niso uporabni. Mar naj otroka pozimi do gola slečemo, kadar hoče na potrebo? Podobne težave nastanejo tudi, če ima otrok običajno žabo ali hlače z naramnicami — ali celo oboje. Naramnice »uidejo«, potem jih pa lovi in išči pod plaščem in pod drugo obleko, kakor veš in znaš!

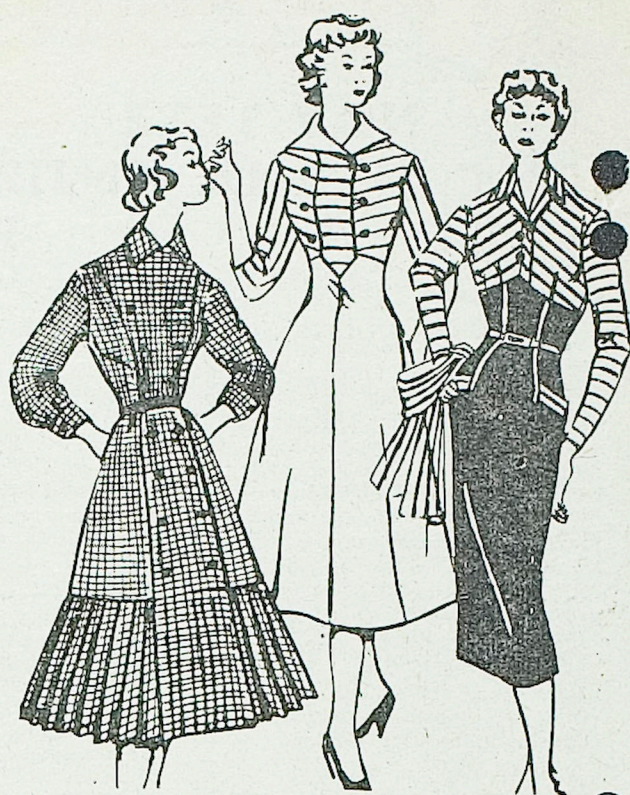
Pri novem načinu oblačenja ni nujno, da bi imele deklice vedno široke oblekice s kratkim sedlom. Poslej bodo lahko nosile tudi oblekice z rahlo oprizetimi životkom in s pentljo zvezane predpasnike. Nobenih težav tudi ne bo, če bomo oblekle bluzo vrh igralnih hlač, ker otrok ne bo odpenjal naramnic. Tudi pri poletnih oblekah nam bo razporek na elastiko v prid, oblačila bodo enostavnejša in ne bodo otrok tiščala v pasu, niti dopuščala, da bi »izgubljali« hlače.

tako oblekico. Tako bo tudi dlje trajal. Pred mrazom bomo otroke zavarovali z različnimi spodnjimi oblačili.

Marsikateri materi se zde debele trenirke »praktične« za igro, kar pa ne drži povsem, kajti oblačila se pri igri hitro umažejo, trenirke pa niso ravno najbolj prikladne za pranje. Pomislimo samo na zimo, ko jih moramo včasih ves teden sušiti, tako da dobe že kar neprijeten duh; razen tega pa zaradi ohlapnosti niso tople, kot bi bile na primer oprizete gamaše iz istega materiala. Gospodarneje in koristneje je, da otroka zavarujemo proti mrazu s toplimi spodnjimi oblačili — vrhnja, ki se hitreje umažejo, da naj bodo trpežna, neobčutljiva, ne predebeli in predvsem pralna! Zato izberimo zanje običajno bombažno vzorčasto ali temnejše enobarvno blago.

Jopic in plaščev nistem posebej prikazala na skicah. Lahko pa na kratko povem njihove značilnosti. Izdatki zanje ne bodo preveliki, če jih bodo otroci lahko nosili vse leto! To bomo dosegli z volneno podlogo na gumba, ki jo pri pranju ali ob toplem vremenu odzvamemo. Plašč je iz pralnega blaga — običajno iz popelina. Drag volnen ali pa celo krznen plašč lahko nadomestimo z lahkim popelinastim plaščem, ki ima mehko, toplo podlogo in krznen ovrtnik. Ko spomladi vse to odstranimo, bo imel otrok ljubek »dežni plašč«. Sicer pa lahko sleherni spomladanski plašč spremenimo v zimskega, če mu pripnemo toplo podlogo.

(Po »Sodobnem gospodinjstvu«)

Moda ve, da mora biti iznajdljiva tudi v praktičnosti. Zato ne samo dovoljuje, ampak celo priporoča take kombinacije, pri katerih lahko porabite dobro obranjene kose sicer ponošene obleke. Seveda morajo biti barve skladne

NOVOSTI V NAŠIH TRGOVINAH PREDMETI IZ SPENJENE PLASTIČNE MASE

Zadnje čase prodajajo v naših trgovinah več uvoznih izdelkov iz spenjene plastične mase — moltoprena, ki zelo spominjajo na predmete iz spenjene gume. Iz te mase si lahko nabavimo gobe raznih oblik, omelca za pomivanje poso-

de, razne podstavke in podobno, celo otroške igrače. Uporaba teh predmetov v gospodinjstvu je zelo raznovrstna. Gobe uporabljamo pri pomivanju, kopanju, z njimi lepo in hitro pomijemo umivalne školjke, kadi in podobno. Prav dobro se obnesejo tudi namesto krpa pri pomivanju pohištva, omelca pa za pomivanje posode. S temi gobami lepo odstranimo prah in razne dlake s sukna in klobučevine, pa tudi s prašnih semiš čevljev. Ker ta snov zelo dobro vpija vlago in prenaša vročino, jo polagamo pod vročo posodo. Večje kose devamo tudi v kadi, da nam pri kopanju ne drči.

Izdelkom iz moltoprena niti vrela niti topla voda ne škoduje in so odporni proti vsem raztopinam čistilnih sredstev, ki jih uporabljamo običajno v gospodinjstvu. Ne prenesejo na moltopren organskih topil, na primer acetona, bencina ali benzola, močnih kislin in lugov (lužni kamen, solna kislina), pa tudi prevelike vročine ne. Na šte-

Moda je spet za nekaj časa odri- nila spalne srajce in daje prednost pidžamam; pri tem pa so seveda tudi hlače sodobnega kroja

dilnikovi plošči ali pod vročim likalnikom se začne moltopren liliti in pri tem nastaja dim, ki ima prav poseben vonj.

V zdravstvenem oziru je moltopren povsem neškodljiv in ne draži niti najbolj občutljive kože. Seveda pa zahtevajo tudi ti izdelki primerno nego. Pri uporabi se nabere v luknjicah notranjosti gob nesnaga, na primer ostanki jedi, maščob ali mila, kar postane sčasoma leglo mikroorganizmov, plesni in bakterij, ki škodujejo našemu zdravju in uničujejo gobo. Zato moramo te predmete vedno po uporabi dobro očistiti, jih izprati v vroči vodi ali milnici in dobro ožete posušiti na zraku.

Prišel je zimski čas številnih zabav, prireditvev in plesov. Tudi naše trgovine so kaj dobro zložene z ustrežajočim blagom. Naj vam teh nekaj modelov pomaga pri izbiri kroja

kaj bi kuhala?

OCVRTI MOŽGANI

Za pet oseb: 1/2 kg govejih možgan, 2 jajci, 10 dkg moke, mast za cvrenje.

V mlačni vodi odstranimo možganom krvavo mrenico in jih v slanem kropu prevremo. Nato jih povsem ohladimo in narežemo na rezine, jih malo osolimo, povajljamo v moki in stepenih jajcih, med katere smo zamešali tudi malo moke. Tako pripravljene možgane na hitro ocvremo na vroči masti.

JEZIK S KARFIJOLO

(hladna plošča)

Za pet oseb: 1 svinjski jezik, 2 manjši cvetači, vrela voda, sol, 2 jajci, nekaj kislih gobic, zelen peteršilj, majoneza (1 rumenjak, 1 žlica olja, 1 žlička kisa, 1 žlička gorčice, 1 kuhan beljak, malo zelene peteršilja, sol, poper).

Nekoliko prekajen svinjski jezik skuhamo do mehkega, ga olupimo in zrežemo na rezine. Cvetačin cvet skuhamo v slanem kropu, odcedimo in ohladimo. Trdo kuhano jajce olupimo in zrežemo na kralje. Za majonezo rumenjak penasto vmešamo in med mešanjem po kapljicah prilivamo olje. Ko dobro naraste, prilijemo kis, dodamo gorčico, drobno sesekljan zelen peteršilj in beljak, sol in poper. Vse skupaj dobro zmešamo. V sredo servirnega krožnika okusno razvrstimo rezine jezika, ob straneh zložimo cvetačne cvetke in jih polijemo z majonezo, robove pa okrasimo z gobicami in zelenim peteršiljem.

ROZINOV NARASTEK

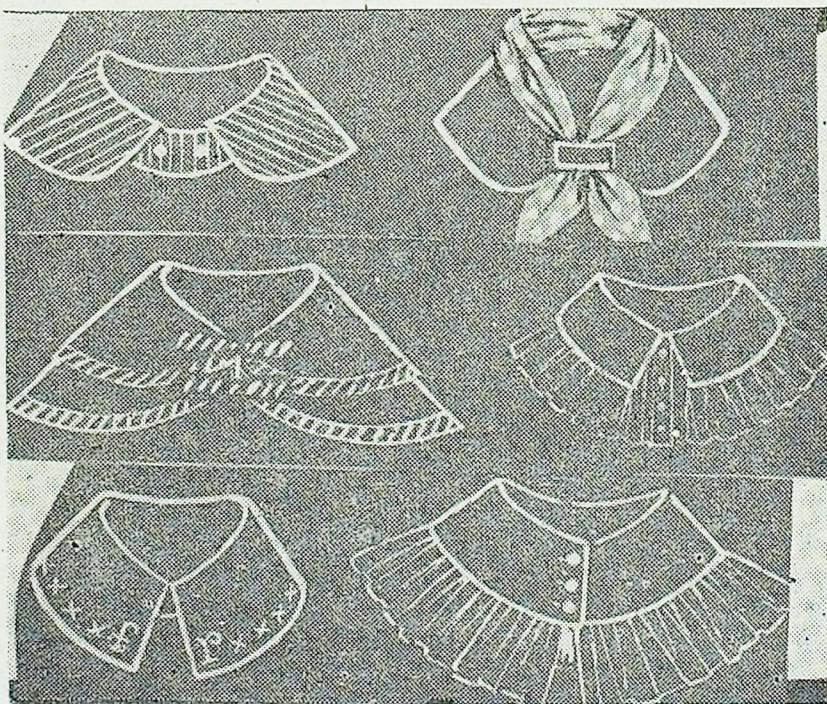
12 dkg surovega masla, 12 dkg sladkorja, 14 dkg moke, 1 rumenjak, 1 beljak, pest rozin, pol pecilnega praška.

Maslo dobro vmešamo, dodamo rumenjak in polovico sladkorja in znova zmešamo. Ko je masa penasta, primešamo presejano moko s pecilnim praškom in trd sneg iz beljaka, med katerega smo vtepli preostali sladkor. Dodamo še očistene rozine, znova zmešamo in denemo v dobro namazano pekač. Pečemo počasi 1/4 ure.

Druga značilnost novega oblačenja je v tem, da ni razlike med perilom in vrhnjim oblačilom, niti med predpasnikom in oblekico. Črta triko majico uporabljamo pozimi kot perilo, spomladi pa nadomešča srajco. Ali: Kar je pozimi predpasnik, je lahko poleti obleka. Tako se da s premišljenim nakupom prištediti marsikateri stotak pri otroški garderobi. Predpasnik bo dekletce pravočasno ponosilo in si ne bo treba beliti glave, kako bi ga podaljšali ali razširili, kar dela pri konfekcijskih oblačilih materam največje težave (pri konfekcijskih izdelkih namreč ni širokih robov).

In tretja značilnost: Otrok ne bo več nosil srajce ali bluze pod puloverjem, ampak čezenj. Tako je postal tudi pulover kos toplega »perila«. S tem se bodo naše mamic prav gotovo strinjale, zakaj pulover je predrag in preobčutljiv, da bi ga mogle pogostoma prati. Vrhu obleke ga bodo nosili otroci le »za lepo«, drugače bo vedno pod bluzo, pod predpasnikom ali pod

Pohitite z vpisom v članstvo Prešernove družbe!

Vsokdanjih oblek se kmalu naveličamo, ker jih navadno nimamo veliko, nosimo pa jih dan za dnem. Poglejte vzorce teh ovratnikov, ki so iz pikeja, svile, organdija ali finega platna. Z njimi bomo obleko poživili in kar prenovili. Učinkujejo zelo sveže in mladostno

Da boste denar bolje obrnili Ob izidu Gospodinskega koledarja 1957

Resda ni nobena umetnost potrošiti redne mesečne prejeme: kupiš to in ono, pa si »suho«. Drži pa tudi, da marsikaj potrošimo denar za manj važne stvari, za nujno potrebne pa ga zmanjka.

Zato vsi, ki preučujejo gospodinjstvo, toliko poudarjajo, naj bi v sleherni družini vpeljali gospodinsko knjigovodstvo, se pravi, predvideli prejeme in izdatke, sproti zapisovali porabljene zneske in ob koncu vsakega meseca kontrolirali, ali se denar res smotno izkoristil, ali ne.

Marsikatera umna gospodinja bi že ravnala tako, pa se v knjigovodstvu ni znašla, morda se ji je zdelo tudi preučeno, čeprav se da zelo pocenostaviti. O tem se lahko prepričate v Gospodinskem koledarju 1957, ki ga je pravkar izdal Centralni zavod za napredek izdatkov. V njem najdete obrazce za letni in mesečne proračune, v katerih so predvideni vsi izdatki, ki pridejo v poštev za družino. Razen tega je objavljen tudi obrazec za dnevno zapisovanje prejemkov in izdatkov (za vsak mesec posebej) in letni zbirnik prejemkov in izdatkov. Vsa potrebna navodila boste našli v posebnem članku.

Mestnim družinam, zlasti če sta oba starša zaposlena, bo zelo dobrodošel seznam perila, oddanega v pranje in krpanje. Če bo gospodinja semkaj redno vpisovala v pranje oddano perilo, bodo odveč listki, na katere je doslej zapisovala vse to, in tudi strah, da bi jih izgubila ali založila in s tem izgubila pregled nad perilom. Predvsem kmečkim družinam pa je namenjen obrazec, ki bo olajšal pregled nad datumi pripustja plemenskih

živali, kotivte, začetka valjenja in izlege perjadi itd.

Prelistujte katerikoli star koledar ali knjigo z gospodinskimi nasveti, podobnih obrazcev ne boste našli, zato bo Gospodinski koledar tembolj dobrodošel.

Za gospodinjne razveseljiva novost so nasveti, koliko blaga potrebujemo za različno posteljnino in oblačila, koliko toplote dajejo razne vrste drv in premoča, kako uporabljamo električni pečnik, Ekonom lonec in mešalnik (zraven je tudi nekaj jedilnikov in receptov za jedi, ki jih pripravimo v teh posodah). Našli pa boste tudi nasvete za smotno delo v kuhinji. Besedilo je ilustrirano z nazornimi skicami. Številnim drobnim nasvetom za čiščenje stanovanjske opreme in tekstilij so pridružena tudi navodila, kako naj nakupujemo, da nam ne bo žal porabljenega denarja, in navodila za pletenje jopic in puloverjev.

V sleherni družini se kdaj zgodi, da ta ali oni oboli, včasih pa pride tudi do nezgod in hujših nesreč: zato bodo koristili tudi nasveti, kaj vse naj bo v domači lekarni in kako pomagamo ponesrečencem, preden pride zdravnik.

Zlasti izčrpn pa so nasveti za delo na zelenjadem in cvetličnem vrtu in za nego lončnic v posameznih mesecih, tako da niti začetniki v vrtarstvu ne bodo več v zadregi, kako ravnati, da bo pridelek čim bogatejši in lepotehni vrst čim lepši. Razen koledarja vrtnega dela je objavljena tabela, kako saditi razno zelenjavo.

SODOBNO GOSPODINJSTVO

Štev. 34—35 (10—11)

Novoletna številka »Sodobnega gospodinjstva« prinaša uvodoma poročilo o ustanovitvi kočevskega zavoda za pospeševanje gospodinjstva. V običajnih rubrikah EKONOMIKA, GOSPODINJSTVO, TEHNIKA, V GOSPODINJSTVU, STANOVANJE IN OPREMA, PREHRANA, ZA PEŠTREJŠE JEDILNIKE, NAŠA OBLEKA in ZA SPRETNE ROKE je vrsta praktičnih in poučnih člankov, med katerimi bi omenili zlasti tehten prispevek Milene Motohove »Preureditev starega kuhinjskega pohištva v sodobno kuhinjsko opremo«. Članki in nasveti okrog noveletnih praznikov so malce neaktualni, ker revija ni izšla pred 1. januarjem. Velja pa si vse zapomniti za letošnje praznovanje.

NAŠA ŽENA — števil. 12

Zadnja številka naše osrednje slovenske ženske revije je izšla ob Novem letu in zato prinaša uvodoma izjave naših vidnejših političnih predstavnikov (Miha Marinko, Vida Tomšič, Angelca Oček in dr. Jože Potrč). Med najzanimivejšimi članki v reviji je prav gotovo ponatis iz beograjskega glasila Zvez ženskih društev Jugoslavije »Dvajset let »Žene danas«, ki ga je napisala Vida Tomšičeva.

Običajne rubrike so kronika našega političnega in gospodarskega življenja, mednarodni politični pregled, iz organizacije, zaupni pomeniki, zdravniški nasveti, s filmskega platna, med novimi knjigami, kozmetika, gospodinjstvo, moda.

Na valovni dolžini 254,6 m ali 1169 KHZ

Koprski Radio stopa v svoje deveto leto

»BARČICA« IN »KUKAVICA« OD PETE URE ZJUTRAJ DO POLNOČI

Vsakomur v Koprju pa tudi mnogim iz drugih krajev Primorske in Slovenije, je dobro znano na zunaj starinsko, fevdalno poslopje, iz katerega se je maja 1949. leta prvič oglasila poslej tako dobro znana »barčica«, že leto dni pa se redno oglašuje tudi nič manj znana »kukavica«. V večernih urah opozarja nase zeleno svetleči neonski napis na poslopju: »Radio«.

Manj pa je tistih, ki jim je znano, da ob delavnikih, ko mnogi še trdno spe, dežurni tehniki že pred 5. uro zjutraj hite na svoje delovno mesto v studio. Nekaj za njimi pa tudi dežurni napovedovalci italijanskega programa. Kako bi se včasih še prileglo, če bi človek lahko še malo zadremal! Toda

dolžnost je dolžnost in služba na radiu zahteva točnost. Prenos jutranjega programa matične postaje v Ljubljani prične ob delavnikih točno ob petih. Ob 7,00 je vsak delavnik v studiu tudi že dežurni napovedovalec slovenskega lokalnega sporeda, saj je po »glasbi za dobro jutro« ob 7,30 na sporedu »Jutranji koledar«.

Ob 5,00 pa ne gorijo luči le v studiu za tehnike ter v napovedovalčevi kabini in v sobah, kjer opravljajo čistilke, temveč že tudi v politični redakciji. Tam je že točno ob 5,00 na svojem mestu dežurni tehnik, ki na radio-teleprinterju sprejema prve jutranje »Tanjugove« vesti iz Beograda. Polaga jih na mizo ob pisalnem stroju, kjer je že ob 5,30 redno na svojem mestu dežurna prevajalka teh vesti za italijanski »turnus«. Ob sedmih so na svojih delovnih mestih tudi vsi tovariši iz administracije, ob devetih pa so polne tudi vse novinarske redakcije. Kratak posvet: »Kaj je novega, kakšne so naloge za danes« — in pisalni stroji zabrne svoj živahni delovni ritem. Ritem, ki s krajšimi presledki nato ne preneha vse do poznih nočnih ur, do polnoči, ko

dežurni napovedovalec zaključuje odjavo po glasbi za lahko noč, ko dežurni tehnik zavrti zadnji trak in globoko v nočno tišino brezmejnega prostora zadrhte nevidni radijski valovi, ki prenašajo do sprejemnikov in src daleč naokoli veličastno himno delavske solidarnosti, ki vselej znova krepi zaupanje v bodoče bratstvo med vsemi narodi: »Internacionalo«.

Tak je delovni dan na Radiu-Koper, taki so vsi dnevi, ob nedeljah in praznikih, enaki po živahnem ritmu dela in vendar vsak poln novega, novih dogodkov, vzpodbud in uspehov

Članice in člani društva »V boj« št. 53 SNPJ. Fotografija je bila posneta po društveni seji v mesecu oktobru 1956. V prvi vrsti so od leve proti desni predsednik društva Anton Sadar, podpredsednik John Šorc in tajnik Joseph F. Durn. Prvi moški na levi strani je rojak Frank Cesen, društveni zapisnikar

Slovenske korenine v tujem svetu

Bili smo pri nas v uredništvu prav veseli pozdravov naših ljudi iz tujine, Slovencev, ki že dolga leta živijo po raznih deželah širom po svetu. Spomnili so se nas iz Južne Amerike, pa iz Združenih držav Amerike, iz Avstralije in celo iz Tanganyke. Kolikor se nismo vsem še posebej zahvalili in jim prav tako voščili veliko sreče,

zdravja in zadovoljnosti v novem letu, naj jim pričujoče skromne vrstice sporočijo te naše želje in zahvalo za njihovo naklonjenost našemu listu.

Naše še prav posebne čestitke pa veljajo članom društva »V boj« št. 53. osnovne organizacije Slovenske podporne jednote v Clevelandu, Ohio, v Združenih državah. To društvo je namreč 11. novembra minulo leto praznovalo zlati jubilej svojega obstoja. Pol stoletja že orjejo naši tamkajšnji izseljenci kulturno-prosvetno ledino in vzdržujejo v njem živ svoj jezik in svoje navade. Spomnil se nas je naš rojak Jože Durn, ki je lani poletil v družbi Franka Česna obiskal naše uredništvo, in nam poslal jubilejno brošuro, programno knjižico proslav in praznovanja te pomembne obletnice. Iz drobne knjižice je razvidna dejavnost društva v 50 letih in je lep spomin pa tudi visoko priznanje za požrtvovalno delo vsem članom tega društva, vodstvu pa še posebej.

Prisrčno pismo rojaka Karla Kosjanciča in njegove soproge Ane iz Santa Rosa v Kaliforniji zasluži, da ga vsaj v izvlečkih posredujemo tudi našim bralcem. Toplo in prisrčno in polno zdravega humorja je pismo. V njem nam rojak Kosjancich pripoveduje, kako si prizadeva za razširitev našega lista med tamkajšnjimi rojaki, zlasti med primorskimi Slovenci, nato pa dobesedno pravi:

»Sedaj Vam pošlemo denar za list za leto 1957. Ako bo kaj ostalo odveč, Vi (piše uredniku) in Barba Vane in tisti, ki vzema slike od vasi, da spijeste vsak en glažek šnopsa, ker jaz vem, da je tam

sedaj mrzlo in se fajn prileže en glažek. Ker Barba Vane zasluži, ko ima križe in težave z ljudmi in se svojo Juco, in tisti, ki hodi s tistim mejhom vzemati slike od vasi, in Vi, ki znate tako lepo urediti list, tako ste vsi trije fejest fantje. Kadar bom jast prišel tam k Vam, pa bomo pili na velike glaže šnops. To bo čez par let, ako bom dočkal. Sedaj zaključim to pisavo in vam želimo srečne in vesele božične ter novoletne praznike, da boste jih še mnogo let dočakali zdravi in veseli! Z bratskim pozdravom Karl in Ana Kosjancich.«

Ne zaradi šnopsa — zaradi bratskih stikov starega kraja, naše domovine s svojimi otroki v tujini — samo zaradi tega želimo, da bi se želja rojaka Kosjanciča in njegove soproge uresničila — mi vsi, z našim barbo Vanetom in njegovo Juco, z našo Leico in ves naš kolektiv pa si bomo prizadevali, da bo list dober in pester in zanimiv tudi za naše rojake v tujini. S to objubo in željo obenem, da bi bil tudi »Slovenski Jadran« skromna pa vendar močna vez med domovino in našimi izseljenci, želimo vsem našim rojakom v tujini veliko sreče in zdravja v tem in naslednjih letih!

Rastko Bradaškja

Notranjska Reka pod Vremskim Britofom

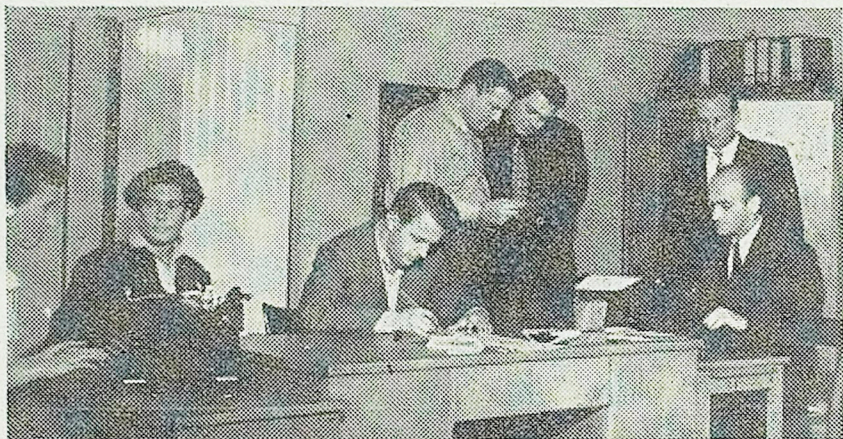
sipa. Depo je obsegal tisoč jantarevih in steklenih jagod ter bronastih gumbov, precej okraskov pa tudi predmetov iz železa, ki pripadajo starejši stopnji hallstattske dobe. Zanimiv je tudi velik prsni okras, sestavljen iz spiralnih cevčic. Še bolj pa je pomembna množina in velikost jantarevih jagod, ki se na Primorskem v nasprotju z ostalimi pokrajinami zelo redko pojavljajo.

Tudi rimska doba je dala Škocjanu svoj pečat. Na tem mestu je bil rimski kastel, ki ga omenjajo stari viri (Plinij, Strabon), in napisni kamen, ki je bil zazidan v pokopališkem zidu. Sedaj ga hrani tržaški muzej. Kamen sodi menda v dobo cesarja Avgusta, ko so Rimljani podjarmili Japode in razrušili njihovo prestolnico Metullum.

Glavna arheološka najdišča pa so v okolici Škocjana v jamah. Zato je potrebno, da si jih pobliže ogledamo, to pa bomo napravili prihodnjč.

Tehnično osebje Radia Koper mora z visoko sposobnostjo obvladovati zapleteni proces oddajanja radijskega programa v eter. Slika kaže dežurnega tehnika Ferda Vidmarja pri delu

Kolektiv redakcije Radia Koper med delom

Hvaležni za pouk in pomoč

Na obmejnih postajah Ljudske milice se nabirajo dopisnice in pisma... Nič čudnega, poročete, to se povsod dogaja, da uradne ustanove prejemajo pošto, jo bolj ali manj hitro rešujejo, nato pa vlagajo v arhiv.

Ze res. Toda te dopisnice in pisma so pošta posebne vrste. So vroča zahvala spametovanih ljudi za človeško, humano ravnanje naših varuhov javnega reda in miru — in naših meja. Posebej meja. Z mejo je bil namreč ozko povezan nameravani — pa zaradi budnosti naših mejnih varuhov preprečeni — prestopok.

Pišejo ponavadi skoraj sami mladi ljudje. Lažni mit tujine, pričakovanje nečesa lepšega, boljšega, pustolovska žilica — pač ta ali drugi nagib — je te mlade ljudi premotil, da so hoteli na tujem poskusiti svojo srečo. Pustili so svoje delo, se poslovili, ali pa tudi ne, od svojecev in prijateljev in se podali v negotovost.

Prava sreča zanje, da se je ta ne-

gotovost tudi srečno končala in postala spet otipljiva stvarnost — na postajah Ljudske milice v raznih krajih na naši meji. Za dan ali dva — samo toliko, da so lahko povedali, kaj jih je gnalo čez mejo med tuje ljudi, samo toliko, da so obmejni organi lahko preverili, če ni morda mladega človeka gnala čez mejo morebitna osebna nepoštenost težje vr-

ste — pa so se mladi ljudje smeli brez kazni vrniti na svoje domove in se hitro, še skoraj neopazno, vključiti nazaj v redno življenje in delo.

Trepet pred kaznijo, bojazen zaradi izgubljene službe, strah pred bodočnostjo, vse to je odpadlo — obenem z lažno aureolo okrog tujine — ne-

(Nadaljevanje na 8. strani)

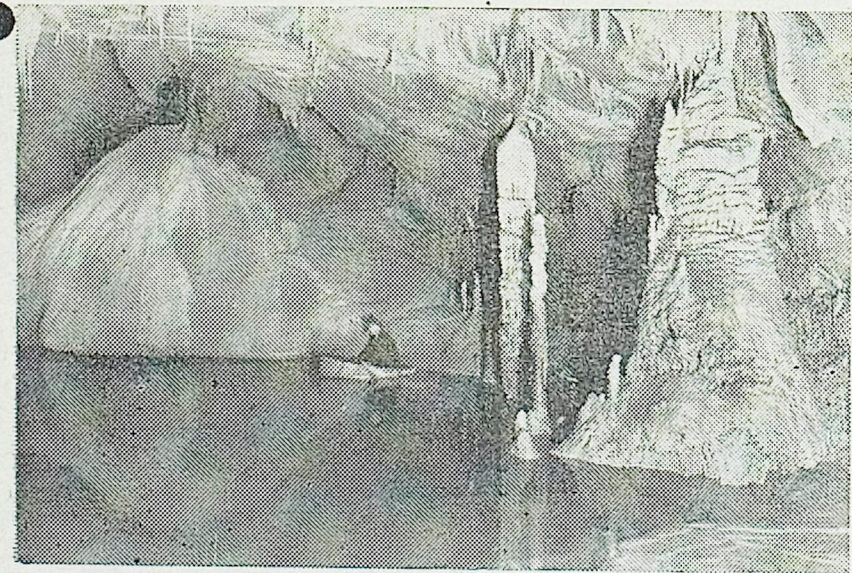
ARHEOLOŠKI SPREHOD PO ŠKOCJANSKIH JAMAH IN OKOLICI

Po stopinjah davnih prednikov

Tovariš France Leban, sodelavec Inštituta za raziskovanje krasa Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Postojni, je za naše bralce napisal zanimiv sestavek, v katerem so na kratko zbrani zgodovinski podatki o Škocjanski jami in njeni okolici — podatki, ki so bili doslej le bolj malo znani in še to le ožjemu krogu ljudi. Zato bodo naslednje vrstice, ki jih bomo na tej strani objavili v nekaj nadaljevanjih, prav gotovo zanimale naše bralce in še posebno prebivalce ožjega okoliša, na katerega se pripovedovanje nanaša.

Med skalnatim tržaškim Krasom, Notranjskimi planotami in golo Čičarijo v severni Istri leže Brkini. Na robu teh, tam, kjer za pušča Notranjska Reka rodovitno dolino in se stisne v divjo sotesko, se prične tipični kraški svet. Vse naokrog se širijo puste skalnate planote, porasle z uvelo travo in bornim grmičjem. Tu in tam vidimo redko hrastičevje in majhne borove gozdiče. Nikjer ni nobenega potoka, še manj pa studenca. Le Reka si utira globoko v soteski pot med apnenčevimi skladi. Kmalu pa ji pot zapre velikanska skalnata stena, koder ponikne reka v podzemlje.

Ponori Reke ali Škocjanske jame so poleg sistema Postojnskih jam največja prirodna znamenitost našega krasa. Jame so dobile ime po vasici, ki stoji na robu globokega prepada. Tod je že v davni prebival človek. Za svoje bivališče si je najprej izbral jame, ki so mu nudile najbolj naraven zaklon. O arheoloških izkopavanjih v

Podzemeljska jezera niso med najmanjšimi lepotami naših kraških jam. Na sliki: kapniki in jezero našega podzemlja

Živini na Primorskem so potrebna rudninska krmila

Zivinorejci na Primorskem večkrat opažajo, da visoko breje in tudi nedavno otelevne krave težko stojijo, še teže hodijo, žro papir, krpe in podobne stvari. To je posledica nedovoljne prehrane z rudninskimi krmili.

Za živino je dobra krma tista, ki vsebuje vse snovi, potrebne za njen razvoj in rast. Tako kot človek tudi živali rabijo mešano hrano. Ni dovolj, da vsebujejo krmila samo škrobnate snovi in beljakovine. Potrebno je, da so v hrani tudi vitamini in rudninske snovi, kot so na primer kalcij, fosfor, železo, baker itd. Ker pa v naših krajih primanjkuje v živinski hrani kalcija, so pogosti pojavi obolenj živine predvsem na področju občine Izola (Korte, Malija, Četara, Medoš), Postojne, Pivke in Ilirske Bistrice.

Med pomembnimi sestavinami hrane je apno, ki ga pa živali ne potrebujejo v vedno enakih količinah. Največ ga rabijo med brestjo za rast novega nastajajočega plodu, dalje doječe živali, ker apno z mlekom izločajo, in kasneje med hitro rastjo za učvrstitev kosti. Zaradi pomanjkanja apna zato največkrat obolijo breje in mlade živali, lahko pa tudi odrasle, če ga

v krmi ni dovolj. Paziti je potrebno na sestav hrane, se pravi, da ima dovolj različnih rudninskih snovi.

Malo apna imajo slama, detelja, zrnata hrana in otrobi. V zadostnih količinah pa ga imamo v senu, če je zemlja, na kateri raste trava, dobra. Kisla zemlja, to so močvirnata tla, ima malo apna, pa tudi seno z dobrih travnikov, če nastopi suša (kar je bilo letos v obalnem pasu) ali pa če je preveč dežja (področje občin Postojna, Pivka in Ilirska Bistrica, kjer je dež oviral spravljanje sena). Pomanjkanje apna je vzrok bolezni lahko tudi kljub dobrim krmilom, v katerih je dovolj apna. Živali, ki bolujejo delj časa za črevesnim katarjem, zbolijo zato, ker apno in druge enake rudninske snovi zaradi slabe prebave ne morejo preiti iz črevesja v kri, temveč se izločajo z blatom. To se opaža najbolj pri mladih prašičih, ki imajo gliste. Živali tudi izgubijo mnogo apna, če jim dajemo preveč otrobov, zrnate krme in če v krmi ni dovolj vitamina D. Zaradi pomanjkanja apna postanejo kosti mehke in se lomijo. Živali se težko gibljejo in najraje ležijo. Bolezen napade mladiče največkrat po odstavitvi. Mnogi med uji-

je tovarna močnih krmil v Ljubljani začela izdelovati krmilo »rudninka«. V pravilnem razmerju vsebuje vse rudninske snovi, ki so nujno potrebne za prehrano. Rudninka je važen dodatek k dnevni obroku osnovne krme in je sestavljena iz kostne in apnenčeve moke, jodirane živalske soli, železa, magnezija, bakra ter kobalta. Zivinorejci jo lahko naročijo pri kmetijskih združenjih. Kmetijska inšpekcija pri OLO Koper in občinski kmetijski referenti ali pa Okrajna zadružna zveza v Kopru nudijo brezplačno podrobnejša navodila in strokovne nasvete za zatiranje živalskih bolezni, ki so posledica nepravilne sestave krme.

Ing. V. K.

Obrtniki in šušmarji

Obrtništvo v divaški občini je zelo slabo razvito. Tako je bilo ob koncu prejšnjega leta samo 40 zasebnih obrtnih delavnic: 7 čevljarstev, 5 mlinskih obratov, po 4 šiviljske in kovaške delavnice, po tri krojaške, mizarske in brivske, po dve kolarski in tapetniški ter po ena kotlarska, ključavničarska, mehaniška, slaščičarska, zidarska, plekarska in vodnoinstalaterska delavnica. Razen teh je nekaj manjših delavnic družbenega sektorja. To število pa je vsekakor prenizko za potrebe 5000 prebivalcev. Vsa ta podjetja imajo obrtna dovoljenja za poslovanje in se zato vprašujemo, kje prebivalci naročajo obrtniške usluge, ker jim ti maloštevilni obrtni ne morejo kriti njihovih potreb. »Na pomoč« so jim priskočili šušmarji, ki dobro uspevajo, in jih lahko razvrstimo v dva razreda: v enega spadajo tisti, ki niso zaposleni v obrtnih delavnicah, v drugega pa taki, ki delajo v podjetjih, v prostem času pa doma. Ti šušmarji seveda tudi ne plačujejo nobenih obveznosti skupnosti.

O tem je občinski svet za gospodarstvo že večkrat razpravljal, bo pa moral tako na zahtevo obrtnih podjetij in zasebnih obrtnikov kakor tudi na zahtevo potrošnikov, da se prekine s šušmarjenjem,

podvzeti odločnejše ukrepe. Tu niso mišljene samo določene kazni, pač pa bolj prepričevanje tistih, ki danes šušmarijo in izpolnjujejo vse pogoje za opravljanje samostojne obrti, da zaprosijo za obrtno dovoljenje. Na ta način bi se povečalo število obrtnih delavnic, ki so sposobne kvalitetno opravljati svoje delo, omejilo pa bi se opravljanje obrtnih uslug tistim, ki za to nimajo zadostne strokovne izobrazbe. Seveda pa so obdavčitve in kazni tudi primerni ukrepi tam, kjer ne gre drugače.

-er

Z. J.

70.000 sadik gozdnega drevja

Revirno vodstvo v Divači je lani s pomočjo kmetov pogozdilo 9 hektarov površine s 70 tisoč sadikami, na 14 hektarjih gozdov pa opravilo očiščevalna dela.

Ker so ob Reki v Vremski dolini dobri pogoji za nasade hitro rastočega topola, je revirno vodstvo, ki ima tam na enem hektarju površine drevesnico topolov, pripravilo zemljišče za pomladansko saditev topolovih dreves.

Na območju občine so sicer velike površine goščav, ki jih bo treba prej ali slej pogozditi, vendar pa smatra revirno vodstvo za najnujnejšo nalogo čiščenje mladih nasadov tam, kjer uspeva podmladek. Kolikor bodo letos opravljali pogozdovna dela, jih bodo predvsem v okolici Škocjanskih jam, na strmih pobočjih Reke in na tistih zemljiščih, ki niso primerna za pašo. Pri teh delih računajo na pomoč vseh organizacij, dela pa naj bi vodila gospodarska poslovna zveza, ki bo v kratkem ustanovljena. Menijo, da bo tak način sodelovanja znižal predvidene stroške pogozdovanja.

-er

DEDEK MRAZ JE BIL TUDI V ILIRSKI BISTRICI

Dedek Mraz je obiskal tudi Ilirsko Bistrico. Ne vemo sicer, koliko denarja je porabil za darila in kdo mu ga je pomagal prešteti, a to je gotovo, da mu je Društvo naprednih žena pomagalo pri njegovem napornem delu.

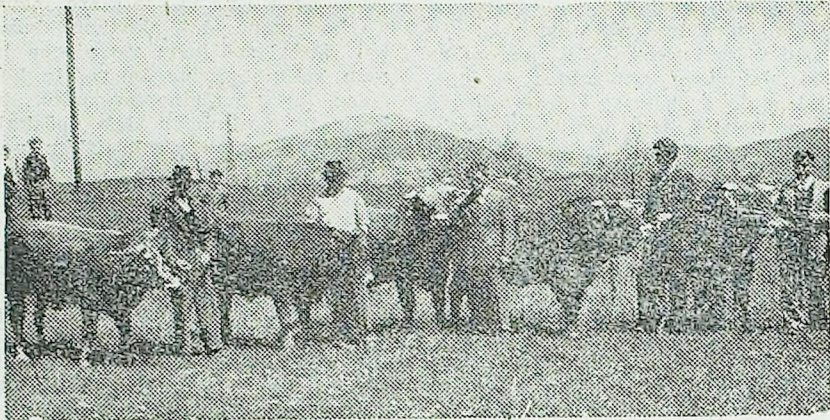
Po Ilirski Bistrici se je vozil v večernih urah s svojim spremstvom na razsvetljenih kamionih in navdušeno pozdravljal številne mlade prijatelje. Z njim sta bila tudi Janko in Metka, ki sta vsak večer zbežala pred hudobno čarovnico, ker ju je hotela zvabiti, da bi ju ugonobila. Vendar jima jo je vedno uspelo ukrotiti in zapreti v peč.

Dedek Mraz je nosil veliko lepih daril. Obiskal je najmlajše državljanke v otroškem vrtcu, učence osnovne šole in dijake gimnazije. Pa tudi po domovih je hodil in obdaroval mlado in staro. Bil je tako radodaren, da je marsikdo vzdihnil: »Zal, da pride samo enkrat v letu!«

N. K.

ŠE ENO VOŠČILO ZA NOVO LETO

Z veseljem se spominjajo pripadniki JLA iz Pivke proslave 15-letnice ustanovitve JLA. Med temi prazniki sta se ponovno utrdili bratstvo in enotnost med narodi Jugoslavije, med našo Armado in civilnim prebivalstvom. Vedno jih bodo spominjala darila, ki so jih dobili pripadniki JLA 22. decembra,

Plemenjaki Kmetijske zadruge Pivka

SKROMNO, A PRISRČNO SLOVO OD LETA 1956

V pristrčnem razpoloženju so se uslužbenci Občinskega ljudskega odbora v Hrpeljah ob zakuski poslovlili od starega leta. Predsednik ObLO Anton Ovrčarič se je zahvalil uslužbencem za sodelovanje v reševanju občinskih zadev; na kratko je orisal uspehe, ki jih je dosegla občinska uprava v preteklem letu, ter opozoril na bodoče naloge. Vsem uslužbencem je razdelil tudi nagrade in šegavo opisal značaj in delo vsakega posameznika, kar je vzbudilo veselo razpoloženje. V imenu kolektiva sta govorila tudi tajnik občinskega ljudskega odbora in predsednik sindikalne podružnice, ki sta vosečila prisotnim uspeha polno novo leto.

J. Ž.

Občni zbori

PROSVETNO DRUŠTVO »FRENK« V BORŠTU

Neurejene razmere v delu prosvetnega društva »Frenk«, ki so nastale z odhodom nekaterih članov, posebno pa še potem, ko sta društvo zapustila predsednik in tajnik, ne da bi predala posle, so prisilile prosvetnega dela željne vaščane, da so izvolili odbor, ki je pripravil letošnji redni letni občni zbor tega društva. V prerojeno društvo se je vpisalo 20 članov brez tistih, ki so doslej nastopali pod imenom »Godbena skupina Boršt« izven okvira dela prosvetnega društva. PD »Frenk« ima knjižnico s 100 knjigami in okrog 35.000 dinarjev gotovine. Na občnem zboru so sklenili obnoviti igralsko skupino, ki lahko letos uprizori tri dela (dve enodejanki in komedijo v treh delih), vključitev godbene skupine v društvo z določitvijo njenih pravic in dolžnosti glede nastopanja na raznih proslavah in prireditvah, predavanja v zimskih mesecih, vključitev strelske družine in vzgojo podmladka za dramsko delo. Če bo novoizvoljeni upravni odbor ob podpori vseh članov izpolnil sprejeti načrt dela, potem lahko pričakujemo, da bo letos kulturno-prosvetno delo v

mi dobijo močne krče in celo poginejo. Sklepi mladih živali postanejo debeli, noge krive, hrbet upognjen, se napravnijo razvijajo in so neodporni proti boleznim. To je rahitis.

Da bi čimbolj zatrl to bolezen,

Šolski odbori še niso zaživeli

Dosedanje delo šolskih odborov pri enajstih osnovnih šolah in na nižji gimnaziji v pivški občini je več ali manj pomanjkljivo, predvsem zato, ker se njihovi člani ne zavedajo v dovoljni meri svojih dolžnosti. Statistika kaže, da se večina šolskih odborov sploh ni sestala in nimajo niti predsednika odbora. Drugi pa so imeli samo

eno ali dve seji, na katerih so razpravljali le o materialnih vprašanih šole. Res je, da je tudi to važen predmet obravnave, vendar pa ne poglobljen. Niti eden šolskih odborov pa ni razpravljal o načinu podajanja učne snovi in o vzgoji učencev. In ker želijo tudi volivci vedeti za delo šolskih odborov, je občinski ljudski odbor že štirikrat razpisal zbere volivcev, na katerih naj bi slišali poročila o delu šolskih odborov.

Tudi do sklicanja roditeljskih sestankov so ti odbori dokaj brezbrizni. Skrb zanje nekateri najraje prepuščajo šolskim upraviteljem in s tem dokazujejo, da se ne zavedajo družbene vloge, ki jih imajo šolski odbori.

Potrebno bo, da se tako stanje čimprej odpravi, da tudi občinski svet za šolstvo, prosveto in kulturo in množične organizacije razmislijo o načinu, kako pomagati šolskim odborom, da se bodo uveljavili in opravljali svoje družbene dolžnosti.

PADNA

Lani so v Padni uredili v posloplju osnovne šole otroški vrtec, ki ga obiskuje 22 otrok. Za opremo in vzdrževanje je Občinski ljudski odbor v Piranu prispeval 200.000 dinarjev. Vrtec so ustanovili na pobudo staršev in otrok; največ zaslug pa je imel pri tem med otroki zelo priljubljen Ivan Pribac, ali kakor mu pravijo, »barba Nanič«. V Padni že dalj časa popravljajo zid okrog pokopališča, ki je eno najstarejših v teh krajih. Nekoč so tam pokopavali tudi mrličje iz oddaljenih vasi. Popravili bodo tudi mrtvašnico. ObLO Piran je že dodelil 150.000 dinarjev za ta dela, ki bodo v celoti veljala 200 tisoč dinarjev.

pa

okrog 7.500.000 din. Ker pa niso dosegli predvidenih dohodkov proračuna, občina tudi ni mogla izplačati podpor v taki višini, kot je v začetku leta predvidevala.

V primerjavi s celotnim in razmeroma nizkim proračunom je postavka za podpore dokaj visoka, kar kaže, da je občina gospodarsko in socialno pasivna, na drugi strani pa, da vlada razumevanje občinskih upravnih organov za izboljšanje gmotega stanja socialno šibkih prebivalcev, predvsem pa mladine.

V predlogu proračuna za leto 1957 je hrpeljska občina predvidela večje socialne dajatve, v katerih zavzemajo izdatki za zdravstvo pomembno mesto. Občinski proračun bodo letos znatno bremenila tudi zvišanja oskrbnin za stare, bolne in onemogle. Tako na primer zahteva Dom za onemogle v Piranu 14.000 dinarjev mesečne oskrbnine na posameznega oskrbovanca, kar vsekakor ni v skladu z višino povprečnih plač, kaj šele s pokojnino.

Hrpeljska občina bo v letošnjem proračunskem letu z negospodarskimi investicijami izboljšala prekrbo prebivalstva z zdravno pitno vodo, zgradila nova in preuredila stara stanovanja, izboljšala pogoje za uspešno zdravstveno službo, higiensko uredila in opremila šole, obrtne delavnice, gostinske ter trgovske lokale.

-er

Z. J.

in tudi šolska mladina v Pivki, Kalu, Zagorju, Dolenji Košani, Trnju in drugod se bo ob igri z žogami in ob drugih športnih potrebščinah, darilih pripadnikov Armade, razveseljevala ob spominu na ta veliki dan.

Pripadniki vojne pošte 1170 Pivka želijo občinskemu ljudskemu odboru, občinskemu komiteju ZKS, vsem družbenim in političnim organizacijam, delovnim kolektivom, mladincem in mladinkam ter drugim državljanom pivške občine srečno novo leto 1957.

V DOMOVINI

JE LE NAJBOLJŠE

Te dni se je vrnila iz Trsta 24-letna Jolanda Monda iz Izole, ki se je lani izselila. Ob povratku je izjavila, da se je odločila za vrnitev v domovino zaradi neznoznih razmer v taborišču in brezperspektivne možnosti za zaposlitev.

Hvaležni za pomoč

(Nadaljevanje s 7. strani)

nadoma in povsem izginilo. Ostala je le trda stvarnost, živa resničnost in otipljiva sedanjost, ko je slo za — ne dneve, marveč le še za ure in minute — da izostanek z dela ne bo povzročil motnje v proizvodnji in namestitve drugega človeka.

Človeška nota je bila prav v tem, da so nekaterim, ki jim je bilo treba pomagati, pomagali in celo plačali vožnjo do doma, drugim spet pomagali z nasvetom in priporočilom. Zato potem pisma in dopisnice:

»Dragi tovariši, družo komandiru, postovani drugovi...«

Sporočam Vam, da sem srečno prispel nazaj domov (v Ljubljano, Zader, Pazin, Smarje, Postojna, Ilirsko Bistrico, Reko itd.) in da sem že spet zaposlen, kjer sem bil poprej. Obenem se Vam tudi prav lepo zahvaljujem, da ste me tako lepo sprejeli, mi vso stvar pojasnili in me spet pustili, da sem svoboden kot sem bil prej.

Z odličnim spoštovanjem, tovariški mi pozdravi...«

Podpisani: Anton Ruparčič, Vinko Glavica, Geza Gutvajn, Romano Gržinič, Joisp Lušič, Mirko Ivanović — in še mnogi drugi.

Ponekod se prošnja, naj podjetju nič ne sporočijo, ker se njegova odstopnost skoraj ni poznala, ponekod prošnja za priporočilo ali potrdilo, da ni poskusil bežati iz strahu pred kazensko odgovornostjo zaradi kriminalnega dejanja in podobno — pri vseh brez izjeme pa globoka hvaležnost za človeško ravnanje in hitro pomoč v potrebi... rb

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · SAH

PREMAJHNA UDELEŽBA DELAVSKE MLADINE PRI VODNIH ŠPORTIH

JADRANJE

V nedeljo je bil v Kopru redni letni občni zbor jadranskega kluba JADRO, na katerem so pregledali lanskega leta in se pogovorili o letošnjih načrtih. Iz poročil predsednika kluba Stojana Smerkolja in drugih odbornikov je bilo razvidno, da so koprski jadranci dosegli lani vrsto pomembnih uspehov. Predvsem velja omeniti njihovo udeležbo na številnih prireditvah ob proslavi desetletnice Ljudske tehnike Jugoslavije, na tradicionalni koprski jadralski regati in ob Turističnem tednu.

Koprski jadranci so se lani udeležili tudi državnega prvenstva v Mošeniški Dragi na vzhodni obali Istre, republiških prvenstev jadrnic tipa SNIPE v Izoli in Mariboru ter raznih manjših tekmovanj ob istrski obali. Sodelovali so tudi na mednarodnih tekmovanjih v Miljah in v Trstu. Najboljše uspehe sta dosegla Mario Cerkenjen in Janko Kosmina. Prvi je zasedel tretje mesto v močni mednarodni konkurenci, drugi pa je osvojil prvo mesto v tekmovanju jadrnic istega tipa v Poreču.

Na občnem zboru so obširno razpravljali tudi o raznih pomanjkljivostih v klubu. Največ pripomb je bilo zaradi majhnega odstotka delavske in vajenske mladine v klubu. Med aktivnimi člani kluba sta dejansko le dva iz delavskih vrst. Zato bo ena poglobljenih prihodnjih nalog novega odbora, pritegniti v članstvo večje število mladine obeh spolov, zlasti pa še delavske in vajenske. Odborniki so poudarili, da bi morali biti vodni športi za mladino, ki živi ob morju, to, kar je za mladino v osrednji Sloveniji planinstvo in alpinizem. Zlasti velja to za jadralski šport, ki vzgaja mladino v ljubezni do morja in jo hkrati tudi tehnično usposablja.

Letos bo sploh potrebno posvetiti vso pozornost razširitvi članstva, saj šteje klub Jadro komaj 122 članov.

NOGOMET ZAKAJ NI BILO FINALNE TEKME IZOLA : NOVA GORICA?

Kakor smo že poročali, bi se morali v finalni tekmi turnirja primorskih moštev v počastitev Dneva republike pomeriti enajstoričnici Izole

in Nove Gorice. Toda Izola je v zadnjem trenutku odpovedala nastop in odpotovala na turnir na Reko.

O tem primeru je razpravljala tudi tudi Primorska nogometna podzveza, ki je sklenila dodeliti pokal Železničarskemu nogometnemu klubu Novi Gorici, Izola pa bo odgovarjala pred disciplinskim sodiščem.

O zadevi smo se nekoliko podrobneje zanimali in zvedeli, da je imela Izola obveznosti do organizatorja turnirja na Reki in da bi ji odsotnost na tamkajšnjem turnirju prinesla precejšnjo finančno izgubo. Hkrati so tudi nekatere pripombe odbornikov Izole glede pomanjkljive organizacije, razpisa in pravil pokalnega turnirja v počastitev Dneva republike povsem upravičene. Čeprav vse to drži, je vendar treba povedati, da je bil postopek Izole nepravilen. Za turnir na Reki so že prej vedeli in tudi z razpisom so se pravočasno seznanili, pa so se kljub temu prijavili in odigrali vse tekme, razen

finalne. Ali ni bolj pravilno in športno, da se moštvo, ki ni zadovoljno z razpisom in ki ima druge obveznosti, sploh ne prijavi, kakor pa da s svojo delno udeležbo zmede organizatorja?

ŠPORTNO LETALSTVO AEROKLUB NOVA GORICA

je pripravil obširen program prireditev za letošnje leto. Med drugim nameravajo organizirati 5. maja, ob obletnici ustanovitve prve slovenske vlade, letalski miting v Ajdovščini, na katerem bodo sodelovale vse letalske športne organizacije Slovenije. Letališče so začeli pred kratkim urejati.

Aeroklub NOVA GORICA namerava poleti organizirati tečaj za jadralske letalce in letalsko šolo v Ajdovščini. V kratkem pa bodo v Vipavi in Ajdovščini zaključili padalska tečaja. Učenci bodo izvedli praktične skoke nad Ajdovščino, takoj ko bodo zaključili tehnične priprave.

KOGAR CIRKUS VESELI ...

V teh dneh gostuje po Krasu neka skupina cirkuških akrobatov. Njihova imena in njihovo konglomerirano jezikovno narečje kažejo, da so pripadniki madžarske narodnosti.

Na avtomobilu z dvema prikolicama, ali če hočete, spalnikoma, prevažajo sebe in svojo umetnost iz kraja v kraj. Tako so minulo nedeljo bili tudi v Hrpeljah, ko so pred tem že osrečili s svojimi nastopi kraško metropolo Sežano in nekatere druge kraje.

Ogromni plakati, kakor da bi šlo za splošno mobilizacijo, so vabili občinstvo, naj si ogleda predstavo ... Marsikdo si jo je res ogledal. Odrasli za 60, mladina pa za 40 dinarjev. Ljudje, ki jim kaj takega na deželi zelo poredko »pride pod zobe«, so napolnili dvorano in se je predstava začela bore tričetrt ure po napovedanem začetku.

Program je bil bogat, se pravi po številu točk, med katerimi je bilo celo nekaj takih, ki bi ne delale sramote tudi velikemu cirkusu. Vratomno sestavljanje živih piramid, na neverjeten način zvijajoča se »žena

od gume«, hoja in akrobacije na žici, bosonoga hoja po sklepanih kosah (nekateri so se šli prepričati, če so kose res kose in ženska res bosa — vse je bilo res) in še druge podobne umetniške. Artistka Ilonka je stopicala bosa po steklenih črepinjah in še veliko takih čudnih reči so pokazali.

Bilo pa je vmes nekaj takih točk, ki bi lahko brez škode odpadle. Recimo: nekdo je napovedal, »da bosta zdaj zabavala slavno občinstvo klovnova Bimbo in Mikica z imenitnimi hecami«. Bimbo je bil res bimbo in Mikica nič »heca«, bila sta moreče dolgočasna in groteskno neneravna s svojo popačeno govorico, s svojimi za lase privlečenimi »duhovnostmi«, da je začelo mnoge gledalce kar »po šraufih vampati«.

Za zaključek je artistka Ilonka zaplesala nekakšen arabski ples, kot so povedali. Bimbo pa je zraven tolkel po bobnu in se nekaj dni. Ilonka je skušala z zvijanjem svojega telesa gledalcem posredovati predstavo o nekdanjih čarih svojega akrobacij naveličanega telesa. Okoli beder ji

bo lahko skupaj s svojimi tovariši poravnal stroške za popravilo vozila in plačal odškodnino za polomljeno drevo.

Slamičevo gostilno na Pivki gotovo poznate, saj ne morete mimo, ne da bi se ustavili. V reklamne namene namreč noč in dan teče iz kleti nesnaga, ki vas s svojim blagodiščim vonjem naravnost prisili, da se ozrete na tisto stran. Tedaj zagledate tudi reklamni napis, in, če imate dober želodec, seveda tudi vstopite. Povedali so mi, da je občinski odbor že nagradil odgovorne, kar je zelo spodbudno vplivalo nanje. Če se to že zdaj tako obnese, kako bo šele na poletje!

Tudi v Jelšanah imajo nekaj zanimivosti, ki zaslužijo, da jih omenim. Nekaj posebnega je že javna razsvetljava. Vsaka svetilka ima namreč svoje stikalo, ki je lepo na vidnem mestu, da si lahko vsakdo prižge luč, če jo potrebuje. Seveda se včasih primeri, da luč sveti tjavendan, pa se že najde dobra duša, ki jo izključi. Tako se je obenem tudi pokazalo, da so tiste svetilke, ki jih že pol leta in še več ni nihče prižgal, popolnoma odveč.

Razen elektrike imajo v Jelšanah tudi krojača. Mož se spozna na svoj poklic in naredi vam prav tako hlače iz poldruga metra blaga kot iz metra dvajset. Brez kakršnihkoli ostankov. Vaščani so z njim na moč zadovoljni, jaz pa tudi, ker mi doslej še ni delal nobenih hlač.

Pozdravljeni!

Vaš Vane.

Kino

KOPER — 11., 12. in 13. januarja ameriški film STRELJAJ PRVI, 14. in 15. januarja poljski film POKOLENJE, 16. in 17. januarja jugoslovanski film VELIKI IN MALI.

IZOLA — 12. in 13. januarja ameriški barvni film PUSTOLOVŠČINE DON JUANA, 14. in 15. januarja jugoslovanski film VELIKI IN MALI, 16. in 17. januarja ameriški barvni film SHANE.

PIRAN — 11. januarja ameriški barvni film V VRTINCU, 12. in 13. januarja poljski film PUSTOLOVŠČINE DON JUANA, 16. in 17. januarja jugoslovanski film DOLINA MIRU.

SEČOVLJE — 12. januarja ameriški film PRELOMNICA, 13. januarja ameriški film V VRTINCU, 17. januarja ameriški film STRELJAJ PRVI.

SMARJE — 12. januarja ameriški barvni film V VRTINCU, 13. januarja ameriški film PRELOMNICA, 16. januarja ameriški film STRELJAJ PRVI.

SKOFIJE — 12. januarja BERLINSKA ZGODEBA, 13. januarja francoski film OVEN S PETIMI NOGAMI, 16. januarja sovjetski film MATI.

DEKANI — 12. januarja francoski film OVEN S PETIMI NOGAMI, 13. januarja BERLINSKA ZGODEBA.

PORTOROŽ — 11. januarja sovjetski film MATI, 14. januarja ameriški film V VRTINCU, 16. januarja poljski film POKOLENJE.

POSTOJNA — 11., 12. in 13. januarja ameriški barvni film DVORISNO OKNO, 15. in 16. januarja jugoslovanski film ANIKINI CASI.

Člani SZDL in organov družbenega upravljanja — berite in dopisujte v naš list »Slovenski Jadran«!

Radio KOPER

NEDELJA, 13. januarja: 8.00 Jutranji koledar in objave; 8.10 Kmetijska oddaja; 14.00 Glasba po željah; 15.00 Vesti; 15.10 Glasba za prijetno popoldne; 15.30 Z mikrofonom po Primorski; Dan s sečoveljskimi rudarji.

PONEDELJEK, 14. januarja: 7.15 Glasba za dobro jutro; vmes ob 7.30 Jutranji koledar; 13.30 Vesti in pregled tiska; 13.45 Dvajset minut ponedeljkovih popevk; 14.05 Od melodije do melodije; 14.30 Ponedeljkovi športni pregledi; 14.40 To smo izbrali v naši diskoteki...; 15.00 Vesti; 15.10 Zabavna glasba, objave in reklame; 15.25 Pohorski fantje.

TOREK, 15. januarja: 7.15 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.30 Jutranji koledar; 13.30 Vesti in pregled tiska; 13.45 Ritmi in peveci od tu in tam; 14.10 Lesičjakove pesmi v prireditvi Luke Kramolca; 14.30 Kulturno življenje na Primorskem; 14.40 Od melodije do melodije; 15.00 Vesti; 15.10 Zabavna glasba, objave in reklame; 15.25 Prijubljene pesmi poje kvintet »Niko Stritof«.

SREDA, 16. januarja: 7.15 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.30 Jutranji koledar; 13.30 Vesti in pregled tiska; 13.45 Ritmi in peveci od tu in tam; 14.10 Lesičjakove pesmi v prireditvi Luke Kramolca; 14.30 Kulturno življenje na Primorskem; 14.40 Od melodije do melodije; 15.00 Vesti; 15.10 Zabavna glasba, objave in reklame; 15.25 Lahek spored igranja »Veseli dečki«.

ČETRTEK, 17. januarja: 7.15 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.30 Jutranji koledar; 13.30 Vesti in pregled tiska; 13.45 Glasba po željah; 14.30 Lahka glasba; 15.00 Vesti; 15.10 Zabavna glasba, objave in reklame; 15.25 Slovenski utrinki.

PETEK, 18. januarja: 7.15 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.30 Jutranji koledar; 13.30 Vesti in pregled tiska; 13.45 Revijska glasba; 14.00 Tisoč in en takt... pisan spored solistične in orkestralne glasbe; 14.30 Beleške radijskega reporterja; 14.40 Od melodije do melodije; 15.00 Vesti; 15.10 Zabavna glasba, objave in reklame; 15.25 Dalmatinske narod-

SOBOTA, 19. januarja: 7.15 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.30 Jutranji koledar; 13.30 Vesti in pregled tiska; 13.45 Za konec tedna: ritem; 14.15 Poje vokalni kvartet z Vrhniko; 14.30 Življenje ob našem morju; 14.40 Vedra glasba; 15.00 Vesti; 15.10 Zabavna glasba, objave in reklame; 15.25 Pojeta D. Filipčić in F. Koren, spremlja A. Stanko.

Gledališče SLOV. PRIMORJA

Vasja Ocvirk: Peter Klepec, red B in Petek, 11. januarja ob 20. uri — izven.

Nedelja, 13. januarja ob 19. uri — Viktor Eftimij: Človek, ki je videl smrt, gostovanje v Sv. Antonu.

Ponedeljek, 14. januarja ob 16. in 20. uri — Vasja Ocvirk: Peter Klepec, gostovanje v Piranu.

MALI OGLASI

KUPIM športni otroški voziček. Naslov v upravi Slovenskega Jadrana.

ŽENSKO ZAPESTNO URO ZNAMKE MUNCH, zgubljen pred mesecem dni v Čevljarski ulici v Kopru, dobi lastnik na postaji LM v Kopru.

Za 500 din bo prejel konec leta 1957 vsak član Prešernove družbe zopet 7 dragocenih knjig!

Upravni odbor projektivnega podjetja »Projekt-Koper« razpisuje delovno mesto samostojnega

PROJEKTANTA-ARHITEKTA s pooblastilom ter 10-letno prakso

Plačilo po akordu, osnovna plača po dogovoru, prav tako drugi pogoji. — Vloge z izčrpnimi podatki dosedanjega službovanja in prakse naslovite na: »Projekt-Koper«, Verdijevega 17

VSEM NAŠIM DOBAVITELJEM IN ODJEMALCEM SPOROČAMO, DA SMO NAŠE PODJETJE

»OKRAJNI VODOVOD — KOPER«
PREIMENOVALI — NAŠ NOVI NASLOV SE GLASI:

»RIŽANSKI VODOVOD — KOPER«

TURISTIČNO DRUŠTVO PORTOROŽ PIREJA V SOBOTO, DNE 12. I. 1957 OB 20. URI V HOTELU PALACE

Turistični ples

Igrajo kvintet S. AVSENIK in VESELI TRŽIŠKI FANTJE — Bogat srečolov, izvolitev »MISS NAGELJNA«

Barba Vane pravi...

Ko so pred meseci izgnali buffet iz poslopja koprskih avtobusnih postaj, me je zelo zanimalo, kakšno presenečenje nam bodo spet pripravili. Pa ne samo mene. Poznam več ljudi, ki so na ta račun sklepani celó stave. Ta je bil prepričan, da se bo tja naselil kak urar, ki bo prodajal križce in druge podobne izdelke te važne obrti, drugi je spet trdil, da bodo uredili non stop mestnico za izvoz, tako da bo bolj pri roki in tako naprej. Prostor pa je postajal vsak dan bolj podoben skladišču mestnih pometalcev in je takšen še dandanašnji. Prejel pa sem razveseljivo sporočilo, da nameravajo v njem urediti prodajalnice voznih listkov. Toliko vam povem, da ne bo več nepotrebnih ugižbanj. Z deli bodo začeli, brž ko bodo načrti gotovi. To pa niso mačje solze, ko gre za tako veliko in pomembno adaptacijo.

Menim, da bi bilo sploh dobro, če bi se večkrat oglasil na avtobusni postaji. Tako bi se mi morda posrečilo spoznati tiste tičke, ki so v nedeljo raztrgali in odnesli vozni red, na deskah s premičnimi številkami pa vse skupaj tako zmešali, da je bila še najbolj podobna zamotanemu rebusu. Sporočam jim skrene zahvale vseh potnikov, obenem pa tudi opozarjam, naj se jih

po možnosti izogibljejo, ker sicer ne jamčim, da se ne bo komu zahtelo napisati nekaj števil na tisti del njihovega telesa, ki je bil pri vsej zadevi najmanj kriv. Tako bi bili še ob tisto malo pameti, kar je imajo.

Tudi v Izoli bi radi videli, da bi se kaj oglasil pri njih. Pretekli teden res nisem imel časa. Bom pa prišel, saj ni daleč. Tistim, ki med vrtenjem filma ne morejo prestatiti dve uri brez kajenja, pa lahko povem, da so se tega drugod po svetu že odvadili. Če dajo kaj na svoje mesto, bodo to upoštevali. Ne bi bilo napak.

V Begunjah nad Cerknico sem zvedel, da se je udeležil silvestrovanja tudi združni Unimog. Nekaterim nadobudnim mladeničem se je bil revček namreč zasmilil, ker bi bil tako sam in »ruknili« so ga iz garaže. Čeprav ni nihče med njimi znal šofirati, so še kar lepo vozili, dokler ni prišla nasproti neka nerodna sliva in se zaletela v avto. »Zakaj si sedel za krmilo, če si vedel, da ne znaš voziti?« so vprašali »šoferja« po uspešni vožnji. »Jaz tega nisem vedel,« se je odrezal, »saj nisem doslej še nikoli poskusil!«

Zdaj se je fant prepričal. Prihodnje leto bo šlo že bolje. Medtem

Številko 7 in možgani

Sedem je eno med števili, ki jih največ uporabljamo. Srečamo ga tudi v raznih pregovorih (n. pr.: »Čez sedem let vse prav pride«), pravljicah in drugje. Govorimo o sedmih čudih sveta, ledeno imamo razdeljen na sedem dni itd. S tem v zvezi je objavil profesor psiho-

logije na Harvardski univerzi John Müller zanimive izsledke, kjer trdi, da to ni slučajno. Kot pravi, je po dolgem študiju ugotovil, da je število sedem nekakšna meja v našem spominu. Sedem stvari si povprečen človek razmeroma lahko zapomni, medtem ko bo osmo

navadno pozabil. To je profesor Müller ugotovil pri veliki večini ljudi, ki jih je proučeval. Vendar s tem ni rečeno, da si moremo zapomniti več kot sedem stvari hkrati, zanimivo pa je, da si jih zapomnimo mnogo lažje, če jih podelimo v skupine po sedem. Pogosta raba števila sedem v vsakdanjem življenju je torej po mnenju prof. Müllerja posledica podzavestnega odnosa do tega števila. Vzrok sam pa je treba iskati v strukturi možgan.

ZLATA MRZLICA POD MONT BLANCOM

Vest, da so našli zlato skraj pod vrhom tega najvišjega evropskega vrha, je povzročila med nekaterimi Francozi pravo zlato mrzlico. O nahajališču pravzaprav ne vedo še nič točnega, dejstvo pa je, da je neki gorski vodič prinesel s tega področja posamezne vzorce rude z visokim odstotkom zlata. Čeprav je zima in vzpon na Mont Blanc v tem času nemogoč, so številni lovci za srečo že naravnost zasedli bližnje vasi, kamor je doslej prišel le v poletnih mesecih kak turist, da je nastala prava stanovanjska stiska. Vsak bi bil pač rad med prvimi. Na spomlad pa pričakujejo pravo poplavo iskalcev.

Colette Duval, znana francoska padalka in državni prvak v tej disciplini, je za las ušla nevarnosti. Veter jo je namreč zanesel na neprikladen teren za pristanek, kar bi prav lahko imelo težke posledice. Vendar se je vse še kar srečno končalo in odnesla jo je z izvitostjo nogo.

DINAMIT V BARCELONI

Pred nekaj dnevi je pretresla špansko mesto Barcelono močna eksplozija. Diverzanti so minirali spomenik Zmage, ki je stal v eni izmed najlepših ulic — avenuji generalisimusa Franca. Policija je takoj aretirala več oseb.

NA SVETU JE ŠE 11 MILIJONOV SUŽNJEV

Po statistiki Združenih narodov je danes na svetu še okrog 11 milijonov ljudi, ki delajo kot sužnji in so popolna lastnina svojih gospodarjev. V nekaterih deželah so celo redni sejmi, na katerih prodajajo sužnje kot vsako drugo trgovsko blago.

PSI V RAKETI

Sovjetski znanstveniki so zaprli več psov v raketo, ki so jo izstrelili v stratosfero. Raketa je na svoji poti dosegla hitrost 3.200 km na uro. Zanimivo je, da ta hitrost ni prav nič vplivala na pse. Ti so namreč po srečni vrnitvi na zemljo mirno použili svoj obrok hrane in se vedli popolnoma normalno.

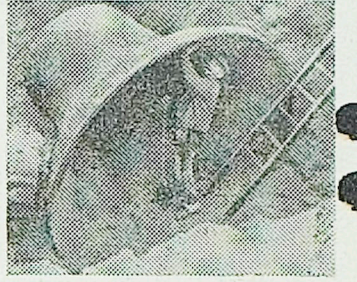
OPOZORILO

Še do 20. januarja imate čas, da se udeležite našega noveletnega nagradnega natečaja. Razpisali smo ga v noveletni številki lista za vse tiste, ki bodo pridobili vsaj tri in več novih naročnikov. Nagrade so znatne: pet, tri in dva tisoč dinarjev! Zato vsekakor poskusite, če si vsaj ene ne bi mogli pridobiti tudi Vi!

Ne pozabite: čas je še do vključno 20. januarja 1957!

Uprava
»Slovenskega Jadrana«

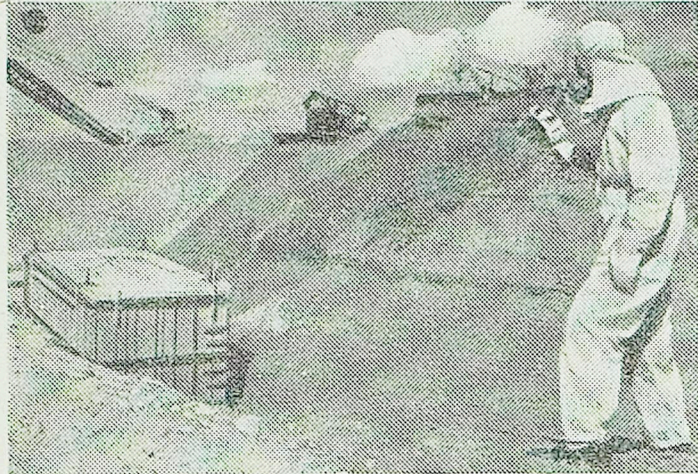
Angleški vojaški pionirji so našli olimpijski zvon, katerega zvoki so odmevali med Olimpiado v Berlinu l. 1936. Po nekajdnevem iskanju so zvon našli zakopan blizu olimpijskega stadiona v Berlinu. Zvon je bronast in tehtal 15 ton. Po vojni leta 1945 so britanski vojaki zrušili olimpijski stolp, ker je bil zaradi medvojnega bombardiranja že močno zrahljan.

DVE IZ EGIPTA MED OKUPACIJO

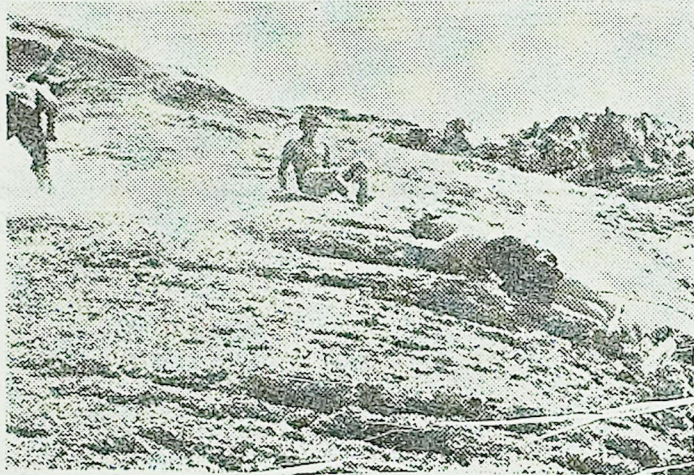
Gornja slika prikazuje, kako so britanski vojaki blokirali pristanišče in mesto v Port Saidu, ko so se tamkaj izkrcali naši vojaki v sestavi sil Združenih narodov, spodnja pa kaže demonstracije proti agresorjem ob odhodu francosko-britanski sil iz Port Saida.

Radioaktivni odpadki iz atomskih reaktorjev in tovarni plunija povzročajo velike preglavice. Njihovo izžarevanje ni le zelo nevarno, ampak tudi dolgotrajno. Zato jih ne morejo enostavno zakopati kamorkoli. V ZDA so določili prostor za zakopavanje sredi kamnite puščave in ga skrbno ogradili. Celih sto let ne bo smel nihče stopiti na to področje brez posebne zaščitne obleke. Toliko časa bodo namreč radioaktivni odpadki, ki so jih zdaj zakopali, izžarevali svoje smrtonosne žarke.

SONČNA ELEKTRARNA

Neki sovjetski znanstveni časopis je objavil vest, da bodo do konca letošnjega leta zgradili v Sovjetski zvezi veliko sončno električno centralo, ki bo oskrbovala s tokom mesto, z 20.000 prebivalci. V višini 40 metrov bodo postavili velika zbiralna zrcala, ki bodo usmerjala sončne žarke na parne kotle. Zrcala bodo na tračnicah, tako da se bodo lahko pomikala za soncem. Centrala bo dajala vsako uro 1000 do 1200 kilovatov električne energije.

4000 LET STARA DREVESA

V Kaliforniji so odkrili najstarejša doslej znana drevesa na svetu. Gre za tri borje, ki rastejo na nekem težko pristopnem vrhu. Borom pripisujejo starost 4000 let.

Preprečil je samomor. Neki policaj iz Lime (Peru) je v bližini mesta opazil mlado dekletko, ki se je približevala robu nekaj desetih metrov globokega prepada. Zdelo se mu je sumljivo, zlasti še, ker je že več ljudi naredilo samomor na tistem mestu. Zato je pohitel za dekletom. Ko je ona to videla, je še hitreje stekla proti prepadu in se pognala v globino. V tem pa jo je policaj ujel s svojim lasom in jo potegnul nazaj. Slučajno je bil tam tudi neki fotograf, ki je vso dramo posnel na filmski trak.

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

35

POSLOVENIL RADO BORDON

Potem sva zunaj galerije, pred katedralo, vstopila v odprto kočijo in se odpeljala v bolnišnico. Pred vrati bolnišnice se je pojavil vratar in mi pomolil berglje. Plačal sem kočijaža, potem pa sva se z dvigalom zapeljala gor.

Catherine je izstopila v nadstropju, v katerem so prebivale bolničarke, jaz pa sem se peljal višje in odšel z berglami po hodniku vse do svoje sobe. Včasih sem se slekkel in legel v posteljo, včasih pa sem posedel na balkonu, nastolil nogo na drugo stoličo ter opazoval lastavice na strehah in čakal Catherine.

Ko je prišla gor, se mi je zdelo, kakor da bi bila zelo daleč, na dolgem izletu; s pomočjo bergel sem hodil z njo po hodniku, nosil posode, čakal pred vrati in vstopal z njo, pač glede na to, ali so bili v sobi najini prijatelji ali ne. In ko je opravila vse, kar je bilo treba storiti, sva sedla na balkon moje sobe.

Nato sem legel v posteljo, in ko so vsi zaspali ter je bila Catherine prepričana, da je nihče ne bo klical, je prišla tudi ona. Rad sem ji razpletal lase, ona pa je čisto mirna sedela na postelji, razen če se je nenadoma sklonila in me poljubila, medtem ko sem se igral z njenimi lasmi, ji odpenjal sponke in jih polagal na odejo. Imela je razpuščene lase, jaz pa sem jo gledal, medtem ko je bila čisto mirna, ter sem ji naposled potegnul iz las zadnji dve lasni igli, da je imela lase popolnoma razpuščene. Potem je sklonila glavo in oba sva se skrila za njene lase; bilo je nama, kakor da sva pod šotorom ali za slapom.

Imela je čudovito lepe lase in včasih sem ležal ter jo

opazoval, kako si jih je spleta v svetlobi, ki je prihajala skozi odprto okno; bleščali so se ji celo ponoči, kakor se včasih blešči voda tik pred jutranjo zoro. Imela je lep obraz in lepo telo in tudi lepo, gladko kožo. Ležala sva skupaj, jaz pa sem jo božal po licih in čelu, potem pa s konicami prstov pod očmi in po bradi in vratu ter ji govoril: »Gladko je kot klavirske tipke.« Pobožala me je s prsti po bradi in rekla: »Gladko kot smirnov papir in trdo kot klavirske tipke.«

»Je raskavo?«
»Ne, dragi. Samo nekoliko sem se pošalila s tabo.«
Bilo je lepo ponoči in če sva se lahko samo dotaknila drug drugega, sva bila srečna. Razen vseh velikih lepih trenutkov so bili tudi mnogi drobni načini, s katerimi sva si izkazovala ljubezen; ko sva bila v različnih sobah, sva si prizadevala, da bi oba tudi mislila na iste reči. Včasih se nama je zdelo, da je res tako, toda verjetno je bilo to zategadelj, ker sva vselej mislila na isto.

Pravila sva si, da sva poročena že od prvega dne, ko je ona prišla v bolnišnico, in sva štela mesece do najinega poročnega dne. Zelel sem se zares poročiti s Catherine, toda rekla je, da bi jo v tem primeru poslali proč ter, da če bi samo začela s pripravami, bi postali pozorni nanjo in naju bi ločili.

Morala bi se poročiti po italijanski zakonodaji, formalnosti pa so bile strašne. Zelel sem, da bi se poročila, ker sem bil v skrbeh, da bo dobila otroka, toda med nama sva si bila kakor poročena in se nisva zastran tega kdo ve kaj vznemirjala. Sicer pa mislim, da sem dejansko bil bolj zadovoljen, ker nisem bil poročen.

Spominjam se, da sva se neko noč pogovarjala o tem in da je Catherine rekla:

»Toda, dragi, poslali bi me proč.«
»Morda pa te ne bi.«
»Prav zares bi me. Poslali bi me domov in potem bi bila narazen vse do konca vojne.«
»Prišel bi na dopust.«
»Med dopustom ne bi mogel oditi na Škotsko in se spet vrniti. Razen tega pa te nočem zapustiti. Kaj bi imela od tega, če bi se zdaj poročila? Saj sva pravzaprav poročena. Ne mogla bi biti trdneje poročena.«
»Zelet bi si tega samo zaradi tebe.«

»Mene sploh ni več. Jaz sem ti. Nikar ne delaj iz mene drugo osebo.«

»Mislim sem, da se dekleta vselej želijo poročiti.«

»Res se želijo. Toda, dragi, saj sem poročena. Poročena sem s tabo. Kaj ti nisem dobra žena?«

»Krasna žena si.«

»Vidiš, dragi, poskusila sem že, kako je to, če čakaš na zakon.«

»Nočem slišati o tem.«

»Saj veš, da ne ljubim drugega razen tebe. Ne smeš biti prizadet zastran tega, ker me je že nekdo ljubil.«

»Pa sem le prizadet.«

»Ne smeš biti ljubosumen na nekoga, ki je mrtev, medtem ko imaš ti vse.«

»Ne, vendar pa nočem slišati o tem.«

»Ubogi dragi moj. Jaz pa vem, da si bil z vsemi mogočimi ženskami, in vendar mi ni mar tega.«

»Kaj se ne bi mogla poročiti nekako na skrivaj? Če bi se mi karkoli zgodilo ali pa če bi ti imela otroka...«

»Nobene druge možnosti ni, da se poročiva, razen cerkvene ali civilne poroke. Na skrivaj sva že poročena. Vidiš, dragi, to bi bilo zame silno važno, če bi imela kakršno koli vero. Toda jaz sem brez vere.«

»Dala si mi svetega Antona.«

»To je bilo za srečo. Nekdo mi ga je bil dal.«

»Torej te nič ne vznemirja?«

»Samo to, da me ne bi ločili od tebe. Ti si moja vera. Ti si vse, kar imam.«

»Prav. Toda poročil se bom s tabo tisti dan, ko mi poročeš.«

»Nikar ne govori tako, kakor bi hotel napraviti iz mene pošteno ženo, dragi. Zelo poštena žena sem. Ne smeš se ničesar sramovati, če si le srečen in ponosen na to. Kaj nisi srečen?«

»Pa me ne boš nikoli zapustila zaradi kakega drugega?«

»Ne, dragi. Nikoli te ne bom zapustila zaradi kakega drugega. Predstavljam si, da bova doživela še mnogo hudih reči. Toda ne smeš se vznemirjati zastran tega.«

»Ne vznemirjam se. Toda tako močno te ljubim, ti pa si že nekoga ljubila pred mano.«

»In kaj se je zgodilo z njim?«